

JAV karininkų pasiūlymai įteikti Lietuvai

Vilnius, rugsėjo 4 d. (LR) - JAV karo aviacijos veteranas pulkininkas leitenantas Donatas Skučas leitenantą Lietuvos studiją „Lietuvos valstybės apsaugos struktūra“. Kaip rašo Violeta Gaižauskaitė „Lietuvos ryte“, joje pagal NATO reikalavimus suformuluoti Lietuvos saugumo koncepcijos ir karinių pajėgų struktūros pagrindai. Pasiūlymus parengė visuomeninės organizacijos „The Baltic Institute“ nariai - JAV armijos veteranai pulkininkas Jonas Kronkaitis, karinio jūrų laivyno pulkininkas Algimantas V. Garsys ir pulkininkas leitenantas Donatas Skučas.

„The Baltic Institute“ - JAV armijoje tarnavusių lietuvių, latvių ir estų karininkų 1988 m. įkurta organizacija, siekusi Baltijos šalių nepriklausomybės. Dabar jos tikslas - prisidėti prie JAV ginkluotųjų pajėgų atkūrimo. Pasak D. Skučo panaši studija perduota ir Latvijos parlamentui. „Būtų daug lengviau bendradarbiauti, jei trijų Baltijos šalių gynybinės struktūros būtų panašios“, sakė jis.

Šiuo darbu pritarė ir birželio mėnesį vykęs JAV lietuvių karininkų draugijos suvažiavimas. Šioje draugijoje, kuriai vadovauja pulkininkas Eugenijus Ringaudas Vigelis iš Philadelphia, dalyvauja apie 20 JAV armijos karininkų ir veteranų.

„Lietuvos rytui“ D. Skučas sakė, kad lietuvių ir anglų kalbomis parengta studija perduota Krašto apsaugos ministerijos vadovybei ir Seimo sudarytos darbo grupės nariams, ruošiantiems Lietuvos nacionalinio saugumo koncepcijos projektą. „Buvau maloniai nustebęs, kad mūsų projektas iš esmės nesiskiria nuo Lietuvoje ruošiamo dokumento“, sakė D. Skučas.

Beje, proga pirmą kartą po 50 metų atvykti į Lietuvą jam buvo Skučų giminės suvažiavimas. Devynių metų Donatas 1944 m. su tėvais traukėsi į Vakarų. Šią vasarą Veiveriuose (Prienuo rajone) jis susitiko 111 savo gimnainčių. „Tai buvo simboliškas Rytuose ir Vakaruose išblaškytųjų susijungimas“, sakė D. Skučas. Pasiteiravus, ar jis yra Kazio Skučo, sovietų okupacijos užklupto Lietuvos

Latvijos užsienio ministras Maskvoje

Maskva, rugsėjo 8 d. (OMRI) - Latvijos užsienio reikalų ministras Valdis Birkavs rugsėjo 7 d. susitiko su Rusijos užsienio ministru Andrej Kozyrev. Jie kalbėjosi ekonominiams klausimams ir sutarė kurti jungtinę komisiją abipusiems ekonominiams klausimams spręsti. Andrej Kozyrev pažadėjo pagreitinti jau pernai turėjusių Latviją aplėsti Rusijos karininkų išvykimą.

Po susitikimo kalbėdamas su žurnalistais, Birkavs sakė, kad apie Europos saugumą ir NATO plėtimą beveik nebuvo užsiminta. Atrodė, kad užsienio ministerijos pavaduotojas Sergej Krylov, kuris taip pat dalyvavo pasitarime, modifikavo savo pasisakymą, kad Rusija negalinti sutikti su Baltijos šalių įstojimu į NATO.

vidaus reikalų ministro, giminė, JAV armijos veteranas atsakė, kad jų giminytė labai tolima. Kaip žinoma, brigados generolas Kazys Skučas 1941 m. sovietinio teismo Maskvos Butyrkų kalėjime buvo pasmerktas mirti. (D. Skučo reportažo iš jo viešnagės Lietuvoje 1-mą dalį spausdiname šiandien 3-me puslapyje. - Red)

D. Skučas JAV karo aviacijoje tarnavo 25 metus. Baigęs JAV lakūnų mokyklą Alabamoje, skraidė 8,234 valandas, daugiau kaip 120 kartų perskrido Atlantą, lėktuvu apskrojo aplink pasaulį. Septynerius metus oro tiltu tarp JAV ir Vietnamo gabenavo krovinius, po to dirbo JAV armijos štabe Saigone ir Tailande - vadovavo tiekimo apgultoms iguloms organizavimui. Už tai apdovanotas medaliu.

Po tarnybos Azijoje D. Skučas buvo perkeltas į JAV aviacijos generalinį štabą Vokietijoje. Čia pagal NATO programą kompiuteriais tobulino vadinamąjį „sudėtinį smogiamąjį skridimo principą“, nukreiptą prieš Sovietų Sąjungos karo aviaciją. Šis principas vėliau buvo sėkmingai išbandytas Persijos įlankos kare.

1982 metais pasitraukęs iš karinės tarnybos, D. Skučas dirbo kompiuterių srityje, suprojektavo ir statė keletą laboratorijų. Vienoje jų buvo modeliuojami NATO laivyno kariniai veiksmai. Dabar būdamas pensininkas, bendradarbiauja ir „Drauge“.

Pasiteiravus, ar, jo nuomone, tokia nedidelei valstybei, kokia yra Lietuva, reikalinga karo aviacija, jis atsakė: „Pentagono Lietuvai nereikia, tačiau kariuomenės turi būti tiek, kad valstybė galėtų garantuoti savo sienų saugumą nuo tarptautinių teroristų pasikėsinimų“.

D. Skučo nuomone, Lietuva anksčiau ar vėliau turi jungtis į NATO, ir tam reikia ruošis jau dabar. Tačiau integracija ir Vakarų Europos saugumo struktūras sąlygoja bendra šalies ekonomikos būklė. „Jei Lietuvos ekonomika nebus pakankamai stipri, stojimas į NATO automatiškai atpauša“.

Jo nuomone, svarbu, kad NATO standartus atitiktų ne tiek Lietuvos kariuomenės ginkluotė, kiek ryšių ir valdymo sistemos. D. Skučui atrodo, kad šiuo požiūriu Lietuvos kariuomenė dar atsiliekia, tačiau ją įmanoma greitai pertvarkyti. „Lietuvos kariuomenės pagrindai jau pakloti, - sakė jis. - Dabar galima ginčytis dėl langų ir stogo“.

D. Skučas sakė Lietuvoje sutikęs armijos reikalus išmanančių karininkų. Tačiau, anot jo, yra ir tokių, kurie nenori nieko keisti. Jo nuomone, Lietuvos kariuomenės branduolį turėtų sudaryti profesionalūs liktiniai kariai, tačiau būtinas ir armijoje tarnavusių rezervas bei būtinąją tarnybą atliekantys šauktiniai.

JAV armijos veterano požiūriu, ypač reikšmingas Baltijos šalių taikos palaikymo bataliono kūrimas. Jis taip pat labai vertino taikos palaikymo misijose Kroatijoje įgytą Lietuvos karių patyrimą.

Sarajeve antradienį šeima vežasi malkų vežimą žiemai, naudodamasi NATO bombardavimo laimėta apsauga nuo serbų šaudymo. Jungtinių Tautų Saugumo Taryboje Rusija bombardavimą pavadino genocidu prieš Bosnijos serbus.

Vilniuje - diskusijos apie lietuvius ir žydus

Vilnius, rugsėjo 6 d. (LR) - Lietuvos ir Vokietijos Draugija rugsėjo 4 d. surengė diskusiją apie lietuvių ir žydų santykius Lietuvoje tarpukario ir karo metais.

Kaip rašo Ramunė Sakalauskaitė „Lietuvos ryte“, iš Dortmundio atvykęs draugijos partneris, Šiaurės Reino-Vestfalijos žemės užsienio ryšių draugijos generalinis sekretorius G. Loeb, kurį rugsėjo 5 d. priėmė prezidentas Algirdas Brazauskas, informavo apie Vokietijos spaudoje pasirodžiusias pastarųjų metų publikacijas, liečiančias Lietuvą.

Anot jo, paskutiniai rašiniai buvo skirti lietuviškųjų žydų šaudymų temai, Lietuvos prezidento vizito Izraelyje proga. Lietuvos Gyventojų Genocido ir Rezistencijos Tyrimo Centro atstovas Valentinas Brandišauskas pateikė faktus apie 1940 dešimtmečio Lietuvos gyventojų sudėtį. Pagal vienus šaltinius, 1939 m. Lietuvoje gyveno 170,000 žydų, kurie sudarė 7.5% šalies gyventojų. Priejungus Vilniaus kraštą, žydų Lietuvoje buvo 240,000 - 8% šalies gyventojų. Istorikų žiniomis, 1942 m. gegužės 27 d. vokiečių atlikto surašymo metu užsiregistravo 46,078 žydų tautybės asmenys, o karo pabaigoje Lietuvoje liko, kaip manoma, 6,000 žydų.

Istorikas Linas Janulevičius, priminęs, kad daugelyje tarptautinių konferencijų Lietuva kaltinama antisemitizmu, siūlė pašalinti šio reiškinio priežastis. Izraelyje gyvenantis istorikas Salomonas Atamukas kalbėjo, jog nekaltina lietuvių tautos žydų naikinimą. Anot jo, XIV amžiuje žydai, kaltinami „šaltinių nuodijimu“ ir dėl to masiškai žudomi, buvo priversti iš Vokietijos keltis į Lietuvą. S. Atamuko nuomone, amžiaus pradžioje Lietuvos žydai, palyginti su savo tautiečiais Lenkijoje arba Vokietijoje, „gyveno kaip rojuje“.

Tarpukario Lietuvoje, pabrėžė istorikas, valstybinė Lietuvos politika buvo išstumti žydus, pirmiausia iš pramonės ir finansų sferos, tačiau prezidentas Antanas Smetona neleidė ugdyti antisemitizmo. Todėl, anot S. Atamuko, jeigu ne Hitlerio „pogromai ir langų daužymai“, būtų nelisistovėję normalūs santykiai.

Lietuvos Žydų bendruomenės pirmininkas Simonas Alperavičius sakė, kad jo atstovaujamos organizacijos principinė nuostata - dėl žydų genocido nekaltinti visos tautos, bet taipogi neginti genocidė dalyvavusių žydų nusikaltėlių.

Kalbėtojas faktais ir skaičiais paneigė žydams pateikiamus kaltinimus, esą visi jie buvę KGB ir Komunistų partijos nariai. Patvirtinęs, kad prieškarinio Lietuvoje žydai turėjo aukštą valdžios postą, S. Alperavičius priminė, jog 1941 m. iš 79 Liaudies seimo narių 4 buvo žydai, iš 15 vyriausybės narių 2 buvo žydai. Miestų ir rajonų partijos sekretorių portfeliai buvo padalyti taip: 77% - lietuviams, 19% - rusams ir 4% - žydams. Iš 279 pirmosios sovietinės okupacijos metu centrinėse represijų struktūrose dirbusių žmonių 148 buvo rusai, 111 lietuvių, likusieji - kitų tautybių.

Žurnalistas Saliamonas Vaintraubas tvirtino, kad pirmaisiais atkurtos valstybės metais antisemitizmo Lietuvoje nebuvo. Jis apgailestavo, kad vėliau antisemitizmo išpuolių yra padarę tokie visuomenei žinomi žmonės kaip Jonas Vyšniauskas ir Vidmantė Jasukaitė.

Istorikė Ina Meiksina pabrėžė, jog totalitarinis režimas atneša vien niekšybes. Prisiiminusi savo jaunystę, ji klausė, kodėl nekaltama apie lietuvių, gelbėjusių žydus.

Seimo narys Vytautas Plečkaitis, pripažinęs, kad labai trūksta žydų tautos istorija ir naikinimą atspindinčios literatūros, sakė, jog dėl šios priežasties „i žydus žiūrime kaip į kito pasaulio žmones“.

Lietuvos Archyvų departamento vadovas Gediminas Ilgūnas kalbėjo, kad Juozo Ambrazevičiaus vadovaujamos Laikinosios vyriausybės dokumentuose „antisemitizmo buvo“. Tų laikų juridiniuose aktuose specialiosios užduotys slepiamos formuluočiams „spręsti žydų klausimą“. Žydų naikinimą jis pavadino lietuvių kalte ir tragedija. G. Ilgūnas pabrėžė, jog dabar svarbu, kad „neliktų vietos antisemitizmui, kuris pateisintų holokaustą“.

Seimo narys Emanuelis Zingeris sakė, kad „daugeliui lietuvių nėra žinomas Lietuvos gyvenusių žydų vidaus pasaulis ir istorija“. Jis pasakojo, kad

1939 m. Lietuvoje buvo sušaudyti žydų laikraščiu redaktoriai, išspausdinę Molotovo ir Ribbentropo pasirašytus sutartis.

Anot E. Zingerio, baltai taip pat labai nukentėjo, tačiau apie jų kančias Vakarai nežino, nes nėra šiomis temomis sukurtų meno kūrinių. E. Zingeris kalbėjo, kad Lietuvoje likę žydai, kurie kuria pakančią visuomenę, turėtų pirmiausia atsisąžinti į žydų gelbėtojus.

Diskusijoje dalyvavę žydų bendruomenės atstovai atsiri- bojo nuo radikalizmo, kuriam atstovauja ne kartą lietuvių antisemitizmo kaltinęs S. Wiesenthalio centro atstovas Efraim Zuroff.

Baltijos prezidentai ryžtasi stiprinti bendradarbiavimą

Vilnius, rugsėjo 8 d. (Elta) - Grįžęs iš Baltijos prezidentų pasitarimo Taline, Algirdas Brazauskas rugsėjo 8 d. spaudos konferencijoje pranešė, kad rugsėjo 7 d. Taline įvykusiame Baltijos valstybių prezidentų susitikime pakartotinai patvirtinta nuostata istoti į NATO anksčiausiai imanomu metu.

Prezidentas Brazauskas taip pat perdavė Taline pasakytus Latvijos prezidento Gunčio Ulmanio žodžius: „Istorija ir

dabartis rodo, kad nėra alternatyvos Baltijos valstybių bendradarbiavimui. Mūsų šalys turi bendradarbiauti, plėtodamos ekonominį saugumą bei stiprindamos saugumą“. Tam pritarė visi trys prezidentai. Taline, be kita ko, buvo kalbėta ir apie tai, kaip pagreitinti „Via Baltica“ kelio tiesimą. Prezidentų nuomone, šiam tikslui galėtų būti pritrauktas kai kurių Šiaurės bei Vakarų valstybių kapitalas.

ja, ar į Seimo nario vietą pretenduojantis Justas Paleckis galėtų vykdyti Vincas LSDP rinkimų programą, nes jis jau beveik dveji metai yra sustabdęs savo narystę LSDP ir nedalyvauja jos veikloje. LSDP tarybos nuomone, Justas Paleckis turės nemažą ir neišsprendžiamą etninį problemą, nes prieš pusmetį yra oficialiai pareiškęs, jog A. Rudžio pasitarimo atveju nepereisias dirbti į Seimą. Todėl į Socialdemokratų frakciją buvo pakviestas ir jos posėdžiuiose dalyvavo kitas LSDP rinkimų sąrašo narys J.A. Antanaitis.

— JAV Senato komitetas nutarė sumažinti Valstybės departamento biudžetą 12%. Jo vadovas W. Christopher išpėjo, kad dėl to gali tekti uždaryti 50 JAV pasiuntinybių ir gali būti neįmanoma vykdyti įsipareigojimų NATO ir Jungtinėms Tautoms.

Rusijai nepavyko sustabdyti bombardavimo

New Yorkas, rugsėjo 12 d. (NYT) - Antradienį, Jungtinių Tautų Saugumo Taryboje Rusija bandė tuo pat sustabdyti NATO vykdomus serbų pozicijų bombardavimus Bosnijoje. Bet jai nepavyko, nes negavo kitų Saugumo Tarybos pritarimo, o iš kai kurių sulaukė net atviro pasipriešinimo, rašo Christopher Wren „The New York Times“ laikraštyje.

Rusija bandė Bosnijos problemos sprendimą sugrąžinti į JT Saugumo Tarybą, kur jis ir prasidėjo ir kur buvo nutarta Jungtines Tautas igalioti ten siūsti taikos palaikytojus. Bet dabar Saugumo Tarybos įtaką nustelbia JAV Clinton administracijos vaidmuo, steigiantis aktyviau stumti taikos derybas.

Rusijos siūlomą rezoliuciją kalbama apie „per didelį jėgos panaudojimą“ iš NATO pusės, imtinai ir pirmą kartą, kai panaudotos taikini atbrandančios raketos, paleidžiamos iš laivų.

Iš Saugumo Tarybos nuolatinių narių, turinčių veto teisę, tik Kinija pritarė Rusijos siūlomai rezoliucijai. Likusios trys tarybos narės - JAV, Britanija ir Prancūzija - pritarė NATO puolimams.

Antradienį paastėjo ir protestai iš Maskvos, NATO puolimo nuo radikalizmo, kuriam atstovauja ne kartą lietuvių antisemitizmo kaltinęs S. Wiesenthalio centro atstovas Efraim Zuroff.

— JAV Senato komitetas nutarė sumažinti Valstybės departamento biudžetą 12%. Jo vadovas W. Christopher išpėjo, kad dėl to gali tekti uždaryti 50 JAV pasiuntinybių ir gali būti neįmanoma vykdyti įsipareigojimų NATO ir Jungtinėms Tautoms.

vaikai, žūsta“, rašoma Rusijos vyriausybės pareiškime. „Tad pats dabartinis Bosnijos serbų kartos išlikimas nebeaiškus, ir jiems gresia genocidas“, rašoma pareiškime.

Savo teiginiais, rusų pareiškimas rėmėsi Bosnijos serbų pateikta informacija. Jungtinės Tautos tačiau tvirtina, kad taikiniai bombardavimai parenkami labai atsargiai, specialiai vengiant civilių. „Nėra jokių parodymų, kad bombardavimuose nukentėjo dideli skaičiai civilių“, pareiškė JT atstovas.

Jungtinės Tautos pranešė serbams, kad bombardavimai tęsis, kol jie atitrauks savo sunkiuosius pabūklus iš Sarajevo apšaudytą aplinką ir atsisės prie taikos derybų stalo.

Rusijos bėgėgiškumas, bandant prarasti savo siūlomą rezoliuciją JT Saugumo Taryboje, laikomas ženklu, kaip mažėjo Rusijos diplomatinė įtaka po Sovietų Sąjungos žlugimo. Ir tai gali dar labiau pakurstyti prieš Ameriką nusistatčiusias ultranacionalistines partijas Rusijoje.

Pirmadienį, steigiantis nuarinti rusų susirūpinimą dėl NATO puolimų, į Maskvą išskrido JAV valstybės sekretoriaus igaliotinis Strobe Talbott. Rusijos vyriausiasis diplomatas Jungtinėse Tautose Sergej Lavrov pažymėjo, jog JAV pavartojimas iš laivų paleidžiamų raketų, viršija Jungtinių Tautų suteiktą mandatą apsaugoti Sarajevo. JT generalinio sekretoriaus atstovas Joseph Sills pareiškė, kad šių raketų panaudojimas atitinka JT suteiktus igaliojimus.

Ukrainoje nėra vieningos nuomonės dėl Bosnijos

Kijevas, rugsėjo 12 d. (OMRI) - Ukrainos parlamentas nepajėgė suformuluoti vieningos pozicijos Bosnijos-Herzegovinos konflikto atžvilgiu, rugsėjo 11 d. pranešė Ukrainos radijas. Rusijos Valstybės Duma buvo atsiuntusi prašymą tiek Ukrainos, tiek ir Baltarusijos parlamentams suformuluoti bendrą su Rusija poziciją dėl Bosnijos. Pasak radijo žurnalistų, šukavi- mai ir triukšmas Ukrainos parlamento salėje leido suprasti, kad pačių parlamentarų tarpe nėra vieningos nuomonės šiuo klausimu, jau nekalbant apie vieningą nuomonę su Rusija ar Baltarusija.

Kai kurie Ukrainos Aukščiausiosios Tarybos deputatai kritikavo net Rusijos iniciatyvą, siekiant vieningos trijų šalių nuomonės šiuo klausimu. Deputatas Aleksandr Lavrinovič pareiškė, kad tokios tarptautinės organizacijos kaip Europos Taryba ir Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Organizacija jau turi mechanizmus vienigai nuomonei siekti.

KALENDORIUS

Rugsėjo 14 d.: Šv. Kryžiaus išaukštinimas. Krescencijus, Notburga, Zubrys, Asta.
Rugsėjo 15 d.: Švč. M. Marija Sopleungio; dik. med. Marija, Rolandas, Vismantas.

LIETUVIŲ TELKINIAI

DAYTONA BEACH, FL

GRAŽIAI SUTIKOME IR PAGERBĖME JOANĄ IR VYTAUTĄ GRYBAUSKUS

Š.m. rugpjūčio 17 d. iš Lietuvos, ten mėnesį praleidę, grįžo žymus sporto veteranas Vytautas ir Joana Grybauskai. Aerodrome juos sutiko klubo pirmininkas Jonas Daugėla ir būrelis visuomenininkų. Joana ir Vytautas Grybauskai yra mūsų telkinio aktyvūs nariai. Vytautas Lietuvoje dalyvavo Penktose pasaulio lietuvių sporto žaidynėse, kur teniso varžybose laimėjo aukso ir bronzos medalius, vyresniųjų grupėje. Be to jis, kaip sporto veteranas, buvo pagarbai sutiktas Vilniaus aerodrome, dalyvavo visose iškilmėse, pagerbimuose, jam teko garbė — žaidynių atidaryme uždegti olimpinę ugnį. Labai įdomu buvo išgirsti Vytauto Grybauskos išpučius, apie šią didingą šventę.

Klubu valdyba, vadovaujama Jono Daugėlos, š.m. rugpjūčio 23 d. Prince of Peace parapijoje salėje, Ormond Beach, surengė su Vytautu ir Joana Grybauskais susitikimo ir pabendraavimo popietę, kurioje dalyvavo arti 70 asmenų.

Klubo pirm. Jonas Daugėla pasveikino aukso ir bronzos medalių laimėtoją Vytautą ir Joaną Grybauskus, grįžusius su gražiais laimėjimais, kas ir mūsų telkiniui teikia garbę. Pirmininkas pažymėjo, kad nuostabus entuziastas, sporto veteranas, ir nenulstantis darbuotojas Vytautas Grybauskas gyvenimą pašventė sportui, jo veiklai. Būdamas gimnazijoje, Telsiuose, Vytautas Grybauskas išsėmė į aikštę, jungiasi į įvairias sporto šakas. Visą gyvenimą Telsiuose, Kaune, Vilniuje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Amerikoje praktikavo futbolą, krepšinį, tinklinį, tenisą. Jis organizavo ir treniravo įvairių sporto šakų komandas ir iki šios dienos, nepaisant amžiaus, žaidžia tenisą, o šiuo atveju, tapęs laimėtoju Penktose pasaulio lietuvių sporto žaidynėse ir laimėjęs aukso ir bronzos medalius.

Vytauto Grybauskos namuose daugybė trofėjų, laimėtų įvairiose varžybose. Vytautui suteikta garbė — uždegti žaidynių olimpinę ugnį, leidžia didžiulius ir mūsų telkiniui, — kalbėjo Jonas Daugėla.

Daytona Beach LB apylinkės vardu žemaitiškai Joaną ir Vytautą Grybauskus pasveikino jų kaimynas Algirdas Šilbajoris, aptaręs šių mielių žmonių, taip pat žemaitių, gyvenimo kelią, Vytauto — sporto sirgalingiaus nuostabų ryžtą, energiją, ilgametę sportinę veiklą. „Ir pas angelus nuėjęs, Vytautas dar spardys ir svaidys sporto kamuoliukus“, — juokaudamas pažymėjo Algirdas Šilbajoris.

Po sveikinimų klubo pirmininkas Jonas Daugėla pakvietė Vytautą Grybauską „išpažinti“.

Vytautas Grybauskas, savo ir žmonos vardu nuosirdžiai padėkojo klubo pirmininkui Jonui Daugėlai, valdybai ir visiems susirinkusiems už jautriai išreiktą pagarbą.

Suglaustai, bet labai įdomiai, apžvelgė Penktųjų pasaulio lietuvių sporto žaidynių eigą. Šventė buvusi nuostabi ir palikusi neužmirštamus išpučius. Šventėje dalyvavo 6000 sportininkų, atstovavusių įvairioms sporto šakoms. 4,500 sportininkų iš Lietuvos ir 640 lietuvių, gyvenančių 14-oje įvairių kitų pasaulio kraštų. Iš JAV dalyvavo 160 sportininkų.

Čikagos „Litanicos“ futbolo komanda neturėjo pakankamai savų žaidėjų, tai komandą papil-

dė keliais iš kitų JAV miestų ir trejetu Lietuvoje gyvenančių futbolininkų. Gražiai pasirodė Zigmo Žiupsnio vadovaujamos tinklininkės, o Nidoje buriavimo sporte pasižymėjo čekietė Aušrinė Karaitytė. Stalo teniso vyresniųjų grupėje daytoniškis Juozas Baltrušaitis laimėjo du aukso medalius. Su medaliais Californijon grįžo tenisininkai broliai Ričardas ir Edvardas Griniai. Vyriausioje lauko tenisininkų grupėje pasižymėjo ir Vytautas Grybauskas. Jam teko sunki, net dvi ir pusę valandos besitęsusi kova, kol įveikė 1954 m. Latvijos teniso čempioną ir pasipuošė aukso medaliu.

Be sportinių varžybų prieš šventę ir jos eigoje vyko daug įvairių renginių. Labai išpuilingas buvo šventės atidarymas. Nepriklausomybės aikštėje 6,000 išsirikiavusių sportininkų, minios žmonių, eisena į Kalnų parką, jos metu sustota prie buv. NKVD rūmų ir prie žuvusiems už laisvę paminklo padėtos gelės. Eisenos priekyje nešamos vėliavos, žygioja olimpinės liepsnos nešėjai, priekyje jų vežimėlyje — kojų netekęs sportininkas — vaizdas kelias grauduli. Kalne nešėjui įteikus olimpinę ugnį Vytautui Grybauskui, jis buvo pakviestas įžiebti žaidynių aukurą. Jautėsi labai laimingas, nes tuo buvo pagerbtas ne tik sporto veteranas Vytautas Grybauskas, bet pripažintas ir lietuvių išėivijos sportas.

Šventės atidarymo iškilmėse kalbėjo Vilniaus burmistras ir Lietuvos respublikos prezidentas Algirdas Brazauskas, o po kalbų didingai nuskambėjo Lietuvos himnas.

Po iškilmingo atidarymo tuoj prasidėjo įvairi spalvinga programa, kurioje dalyvavo ypač daug jaunimo.

Šventės metu vyko konferencijos, priėmimai, pabendraimai. Ypač gražų priėmimą Trakų pilyje suruošė LTO komitetas.

Sporto žaidynių uždarymo iškilmės vyko Kaune. Buvo pamaldos, eisenos ir šventės uždarymas su žymyju Lietuvos valstybininkų kalbomis ir reiškiama viltimi vėl pasimatyti 1998 m. Pasaulio lietuvių antroje olimpiadoje.

Vytautui baigus kalbėti, Joana Grybauskienė, lydima dukraitės Veronikos ir vaikaičio Vytauto, klubo pirmininkui įteikė padėkos dovaną — iš Lietuvos atvežtą duonos kepalą ir šaukštą. Popietė visiems dalyvavusiems paliko malonų išpučių.

Jurgis Janušaitis

DETROIT, MI

DVIGUBA ŠVENTĖ SV. ANTANO PARAPIJOJE

Sekmadienį, rugsėjo 10 d., Šv. Antano parapijos bažnyčioje iškilmingomis šv. Mišiomis buvo švenčiama Tautos šventė ir Šv. M. Marijos gimimas. Mišias už gyvus ir mirusius laisvės kovotojus užprašė D.L.O.C. — Detroito lietuvių organizacijos centras. Mišiose organizuotai su vėliavomis dalyvavo uniformuoti šauliai ir ramovėnai. Giedojo parapijos choras, vadovaujamas muz. St. Slizio. Skaitinius skaitė Oseteika, aukas aukojimui atnešė Juozas Kinčius ir Balys Telyčėnas. Mišias aukojo klebonas kun. Alf. Babonas, pamokslė labai gražiai supindamas abi šventes. Mišios baigtos Lietuvos himnu.

Po Mišių 75 asmenys susirinko pietums ir pabendravimui parapijos svetainėje. Minėjimą rengė Šv. Antano parapija.

R. Juškaitė

Daytona Beach aerodrome sutinkami iš V.PLS žaidynių ir viešnagės Lietuvoje grįžę Vyt. ir J. Grybauskai. Iš k. Lietuvių klubo pirm. Jonas Daugėla, Juozas Daugėlienas, Vytautas Grybauskas, Valė Šileikienė, Joana Grybauskienė, Mindaugas Petrikas ir Alg. Šilbajoris.

Nuotr. Alg. Šilbajorio

PASIKEITIMAI DIEVO APVAIZDOS PARAPIJOJE

Kunigo Donald Trapp išleistuvės

Spalio 1 dieną kunigas Dan Trapp Dievo Apvaizdos bažnyčioje aukos paskutines šv. Mišias ir nuo spalio 2 d. yra perkeliamas darbuotis į kitą parapiją (šalia pareigų kunigu seminarijoje). Spalio 1 d., tuoj po šv. Mišių, yra ruošiami jam išleistuvių pietūs. Parapijiečiai kviečiami pietuose dalyvauti ir atsiveikinti su kunigu Trapp, kuris tikrai vertas visų mūsų pagarbos. Dalyvavimu pietuose auka — 10 dol. suaugusiems ir 5 dol. jaunimui. Bilietus galima išsigyti parapijoje po pamaldų.

Atvyksta kun. Valdas Valdemaras

Nuo spalio 2 d., Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos administratoriumi paskirtas kun. Valdas Valdemaras, kuris pastaruosius šešerius metus darbuotis Kanadoje, Toronto arkivyskupijoje.

Jis yra gimęs 1956 m. liepos 6 d. Lietuvoje Sadūnų kaime, Zarasų rajone. 1981 m. Kaune baigė kunigų seminariją. Kunigu išventintas Panevėžio katedroje. Lietuvoje darbuotis Rokiškyje — trejus metus vikaru, pusantrų metų vikaru Biržuose ir Geidžiūnų klebonu; nuo 1985 iki 1989 m. Salaviečio ir Palėvenėlio klebonu.

1989 m. liepos mėn. lankydavosi

ISKILMINGAI PAMINĖTA TAUTOS ŠVENTĖ

Daug metų LB Detroito apylinkės valdyba, ruošia Tautos šventės minėjimą. Jis šiemet vyko rugsėjo 10 d., tik kita forma. Viskas vyko Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos šventovėje. Prieš Mišias, jaunimo organizacijos ir lietuvištos mokyklos mokiniai dalyvaujant, prie Kultūros centro, buvo pakeltos JAV ir Lietuvos vėliavos. Pakėlimo iškilimėms vadovavo — LB Detroito apylinkės valdybos pirmininkė Nijolė Zelwender. Po to, vėliavų procesija išvygio šventovėn. Šv. Mišias aukojo laikinai mūsų religinius reikalus aptarnaujantis kun. Donald Trapp. Apie jį daug ką būtų parašyti. Trumpai. Jis per tuos porą mėnesių, tiek gerai vavo uniformuoti šauliai ir ramovėnai. Giedojo parapijos choras, vadovaujamas muz. St. Slizio. Skaitinius skaitė Oseteika, aukas aukojimui atnešė Juozas Kinčius ir Balys Telyčėnas. Mišias aukojo klebonas kun. Alf. Babonas, pamokslė labai gražiai supindamas abi šventes. Mišios baigtos Lietuvos himnu.

Po Mišių 75 asmenys susirinko pietums ir pabendravimui parapijos svetainėje. Minėjimą rengė Šv. Antano parapija.

Jonas Urbonas

masių Kanadoje, Kanados lietuvių kunigų vienybės pakviestas pasilikti Kanadoje. Trejus metus dirbo vikaru — Mississaugoje, lietuvių Kanadinių parapijoje, 2 metus St. Patrick's — kanadiečių parapijoje, o nuo 1994 m. liepos mėn. — iki šiol — St. Wilfred's — kanadiečių-italų parapijoje vikaru. Downsview, Toronto priemiestyje.

Kun. Viktoriui Kriščiūnevičiui šį pavasarį Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos tarybai pranešus, kad nuo š.m. liepos 1 d. išeiną pensjon, Detroito arkivyskupas kardinolas Adam Maida, buvo paskyręs mūsų parapijos klebonu lietuvių kalbos nemokantį kun. Ralf L. Quane. Parapijos tarybai pavyko įtikinti kardinolą Maida, kad pakviestų savo sprendimą. Sutiko. Vyskupui Pauliui Baltakiui ir kitiems lietuvių kunigams talkinant, pavyko rasti kun. Valdą Valdemarą, kuris sutiko atvykti darbuotis „mūsų parapijoje. Apie tai buvo informuotas kardinolas Maida. Po porą mėnesių trukusio, kunigų perkėlimo proceso, nuo š.m. spalio 2 d. kun. Valdas Valdemaras skiriamas Dievo Apvaizdos lietuvių parapijos administratoriumi ir atvyksta į mūsų parapiją.

Sveikiname kunigą Valdą Valdemarą. Meldžiame Aukščiausiajį, kad jis laimintų jį, mus ir mūsų parapiją, kad tas pasikeitimas būtų mūsų parapijos gerovei ir didesnei Dievo garbei.

Jonas Urbonas
Parapijos tarybos
pirmininkas

A.A. DR. VALERIJA BARAUSKIENĖ

Rugsėjo 2 dieną staigiai ir netikėtai St. Joseph ligoninėje, Pontiac, Michigan, mirė dantų gydytoja dr. Valerija Barauskienė, 82 m. amžiaus.

1935 m. velionė baigė Vytauto Didžiojo universiteto Odontologijos fakultetą ir savo profesijoje dirbo iki 1944 m., kol turėjo pasitraukti iš savo krašto, į Oopen, Belgiją, kur toliau darbuotis savo profesijoje. 1949 m. atvyko į Detroitą. Iki išėjimo pensjon 1981 m., dirbo General Motors pastatų skyriuje. Priklausė „Svyturio“ jūrų šaulių kuopai ir BALFO 76-tam skyriui.

Švento Antano bažnyčioje gedulingas šv. Mišias aukojo ir pamokslą pasakė kun. Alfonsas Babonas. Po Mišių velionė buvo palydeta ir palaidota šalia savo vyro Holy Sepulchre kapinėse. Giliam nuliūdime paliko sūnų dr. Algį ir marčią Birutę Barauskus, vaikaičius Liną su žmona Lisa, Taurą, Daną ir Kristiną, brolių dr. Mark ir žmoną Helen Pakalnius ir šeimą, brolių inžinierių Vyta ir žmoną Daną Pakalnius, bro-

lienę Ireną Pakalniškiene su šeima, kitus gimines, draugus ir pažįstamus. Laidotuves tvarkė laidotuvių direktorė Yolanda Zaprackienė. Detroito dienraščiai „Detroit News“ ir „Free Press“ rugsėjo 6 dienos laidoje išspausdino velionės nekrologą.

„AUDINYS“ PRADEDA REPETICIJAS

Tautinių šokių šokėjų grupė „Audinys“ š.m. rugsėjo 15 dieną, 7 val. vak. Dievo Apvaizdos Kultūros centre pradės tautinių šokių repeticijas. Vienetas žada dalyvauti šokių šventėje, ateinančią vasarą vyksiančią Čikagoje. Norintieji įsijungti į vieneto eiles, kviečiami atvykti į šokių repeticiją.

BALFO GEGUŽINĖ PIKNIKAS

BALFO 76 skyrius Detroito, vietoje numatytos išvykos į „Pilėnų“ stovyklavietę, sekmdienį, rugsėjo 17 d., tuoj po pamaldų, Šv. Antano parapijos salėje ruošia gegužinę po stogu. Rengėjai kviečia visus BALFO rėmėjus ir svečius atsilankyti. Kasmetinis BALFO piniginių aukų rinkimo vėjus bus pradėtas š.m. spalio 1 d.

I. m.

Lietuvos Vyčių veikla

KUKLIOS ISLEISTUVĖS

Trečiadienį, rugsėjo 6 d., Detroito aerodrome Northwest oro linijos laukiamajame Lietuvos Vyčių padalinys, „Pagalba Lietuvai“ vadovas Robertas S. Boris ir valdybos nariai: Frank ir Aldona Bunikis, Irena Vizgirdaitė ir Regina Juškaitė sutiko seselės vienuolės Doloritą Butkutę ir Marianne Walters. Abi vienuolės skrisdamos iš Pittsburgho, prieš išskrisdamos į Lietuvą porai valandų sustojo Detroito. Turėjome progą pasišneketi su seselėmis. Seselė Dolorita apibūdino jų naują projektą. Seselė Aušra Garliauskaitė ir seselė Marianne Walters mokytojaus, o seselė Dolorita pradės „hospice“ pataravimo programą mirštantiesiems ligoniams. Ji turės 30 lovų instituciją ir dirbs konsultantės pareigose. Norima įsteigti vaikams pietų programą, kur, nors 50 vaikučių būtų kasdien pavalgydinami. Jūs laikinai gyvens klebonijoje pas kun. Petrą Adamonį, kol susiras butą.

Seselė Dolorita pareiškė padėką už anksčiau atsiųstas Šv. Rašto knygas mokiniam. Vaikų anglų kalba pagerėjo ir mokiniai daug sužinojo apie tikybą. Šv. Raštas buvo išdalinamas mokyklose ir vaikų prieglaudose. Seselės sakė, kad

DRAUGAS

(USPS-161000)

THE LITHUANIAN WORLD WIDE DAILY

Published daily except Sundays and Mondays, legal Holidays, the Tuesdays following Monday observance of legal Holidays as well as Dec. 26th and Jan. 2nd by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Street, Chicago, IL 60629-5589.

Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$95.00. Foreign countries \$110.00. Postmaster: Send address changes to Draugas — 4545 W. 63rd St., Chicago, IL 60629.

Pašto išlaidas mažinant, pakvitavimai už gautas prenumeratas nesučiūnami. Ant DRAUGO prie kiekvieno skaitytojo adreso, gavus iš jo mokėti, pažymima, iki kada yra užsimokėjęs.

DRAUGO prenumerata mokama iš anksto

	metams	¼ metų	3 mėn.
JAV	\$95.00	\$55.00	\$35.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$110.00	\$60.00	\$40.00
Tik šeštadienio laida:			
JAV	\$55.00	\$40.00	\$30.00
Kanadoje ir kitur (U.S.)	\$60.00	\$45.00	\$35.00
Užsakant į Lietuvą (Air cargo)	\$100.00	\$55.00	
Tik šeštadienio laida	\$55.00		
Užsakant į užsienį oro paštu	\$500.00	\$250.000	
Tik šeštadienio laida	\$160.00	\$85.00	

Vyriausia redaktorė Danutė Bindokienė

Administratorius Pijus Stončius

Moderatorius kun. Viktoras Rimšelis, MIC

- Administracija dirba kasdien nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija dirba kasdien nuo 8:30-4:00, šeštadieniais nedirba.
- Redakcija straipsnius teiso savo nuožūra. Nesunaudotų straipsnių nesaugo. Prašome siunčiant pasilikti kopiją.

VILNIETIS DAKTARAS MEDIKŲ KONGRESE

Dr. Krėtutis Petrušis, vežio ligų specialistas iš Vilniaus, dalyvavo XIX medicų kongrese, kuris vyko liepos antroje pusėje Montrealyje, Palais de Congress pastate. Kartu buvo paminėta L. Pasteur 100 metų mirties sukaktis. Kongresas truko vieną savaitę. Jame dalyvavo 8000 įvairių sričių gydytojų bei farmacininkų iš 90 kraštų. Buvo pateikta 3000 pranešimų.

daug sėkmės, ištermės ir Dievo palaimos jų kilniems darbams atiteityje. „Pagalba Lietuvai“ vardu seselėms buvo įteikta piniginė dovana.

Regina Juškaitė

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
4647 W. 103 St., Oak Lawn, IL
Pirmas apyl su Northwestern-un-to diplomu, lietuviams sulvarkys dantis už prienamą kainą. Pacientai priimami absoliučiai punktualiai. **Susitarimui** (kalbet angliskai) tel. 708-422-8260

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBE — AKIŲ LIGOS
3900 W. 95 St. Tel. (708) 422-0101
Valandos pagal susitarimą
Pirmą 3 v.p. 7 v.v. antrą 12:30-3 v.p.p. trečią uždaryta ketv. 1-3 v.p.p. penkt. ir šešt. 9 v.v. 12 v.p.p.

6132 S. Kedzie Ave., Chicago
(312) 778-6969 arba (312) 489-4441
DR. K. A. JUCAS
ODOS LIGŲ SPECIALISTAS
GYDO ODOS AUGLIUS, ZAIDZAS IR IŠSIPLETUSIAS KOJŲ VENAS
KOSMETINE CHIRURGIJA

DR. JOVITA KERELIS
Dantų Gydytoja
3315 W. 55th St. Chicago IL
Tel. (312) 476-2112
9525 S. 79th Ave. Hickory Hills IL
Tel. (708) 598-8101
Val. pagal susitarimą

Tel. kabineto ir buto: (708) 652-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1 iki 8 v. v. išskyrus treč. Šešt. 12 iki 4 val. p. p.

DR. PETRAS V. KISIELIUS
INKSTŲ, PUSLES IR PROSTATOS gydymas bei chirurgija
172 Schiller St., Elmhurst, IL 60126
708-941-2609
Valandos pagal susitarimą
Vakarais ir savaitgaliais tel. 708-834-1120

SURENDER LAL, MD
Specialybė — Vidaus ligos
7722 S. Kedzie, Chicago, IL 60652
Tel. 312-434-2123
Holy Cross Physician Center
6084 S. Archer, Chicago, IL 60638
Tel. 312-884-4155
Valandos pagal susitarimą

Kab. tel. (312) 471-3300
VIDAS J. NEMICKAS, M.D.
KARDIOLOGAS — ŠIRDIES LIGOS
7722 S. Kedzie Ave., Chicago, Ill. 60652

LINAS A. SIDRYS, M.D.
Oftalmologas/Akių Chirurgas
9830 S. Ridgeland Ave.
Chicago Ridge, IL 60415
708-636-6622
4149 W. 63rd St.
312-735-7709

Cardiac Diagnosis, Ltd.
6132 S. Kedzie Ave.
Chicago, IL 60629
Tel. 312-742-7700
RIMGAUDAS NEMICKAS, M.D.
S. PRASAD TUMMALA, M.D.
Širdies ir Kraujagyslių Ligos
Valandos pagal susitarimą

DR. ALGIS PAULIUS
ORTOPEDINIS LIGOS
CHIRURGIJA
1185 Dundee Ave., Elgin, Ill. 60120
Tel. (708) 742-0255
Valandos pagal susitarimą

DR. L. D. PETREIKIS
DANTŲ GYDYTOJAS
9055 S. Roberts Rd., Hickory Hills, IL
1 mylia į vakarus nuo Harlem Ave
Tel. (708) 598-4055
Valandos pagal susitarimą

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLES IR PROSTATOS
CHIRURGIJA IR GYDYMAS
6132 S. Kedzie
Val. antr. 2-4 v.p.p. ir ketv. 2-5 v.p.p.
Šešt. pagal susitarimą
Vizitai: apmokami Medicare
Kabineto tel. (312) 776-2880
Namų 708-448-5545
Priklauso Holy Cross ir Palos Community ligoninėms

EDMUNDAS VIŽINAS, M.D., S. C.
Specialybė — Vidaus ligų gydytojas
Kalbame lietuviškai
6165 S. Archer Ave. (prie Austrių)
Valandos pagal susitarimą
Tel. (312) 585-7755

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ CHIRURGIJA
AKIŲ LIGOS
Good Samaritan Medical Center
Naperville Campus
1020 E. Ogden Ave., Suite 310.
Naperville IL 60563
Tel. 708-527-0090
Valandos pagal susitarimą

Lietuvos savanoriai.

Nuotr. Rimanto Bagdono

ŽVILGSNIS Į LIETUVOS KARIUOMENĘ

DONATAS SKUČAS
JAV Aviacijos pulkininkas
leitenantas

1995 m. birželio 17 d. prie Baltimorės susirinko lietuvių kilmės JAV karininkai, sukiesti „The Baltic Institute“ lietuvių sekcijos. Ši organizacija įkurta Vašingtone, DC, apylinkės baltiečių karininkų pensininkų. Inicijatyva tokiam susirinkimui buvo duota ambasados patariamiosios tarnybos nario Algimanto Gečio. Susirinkimas buvo remiamas JAV LB Krašto valdybos pirmininkės Reginos Narušienės. Susirinkime taip pat dalyvavo ambasadorius A. Eidintas ir du jo patarėjai. Susirinkimo metu buvo nutarta remti Lietuvos kariuomenę, pirmiausia išnagrinėjant, kokia pagalba jai labiausiai reikalinga. Ambasadoriui Eidintui buvo įteikta kopija pasiūlymo „Lietuvos Valstybės apsaugos struktūra“ (toliau vadinama „Struktūra“), parašyta Instituto narių, pulkininkų Jono Kronkaičio, Algimanto Garsio ir šių eilučių autoriaus. „Struktūroje“ siūloma, kaip sutvarkyti Lietuvos Krašto apsaugos ministeriją ir jai pavaldžius vienetus, kas atitiktų NATO reikalavimus, Lietuvos konstitucijai ir vėliausiam kariniam organizaciniam galvojimui.

Po 52-jų metų, man vėl buvo galima vykti į Lietuvą. Iki šiol dėl darbo suvaržymo buvau vienintelis šeimoje, kuris dar nebuvo buvęs Lietuvoje. Pagerbtį mano atvykimą, pusbrolis kunigas Kazimieras Skučas, Veiverių klebonas, suorganizavo visos giminės sambūrį. Pasiūlydamas giminės sambūrio praga, nuvykau į Lietuvą savaite anksčiau ir praleidau ją, lankydamas Seimo narius bei Krašto apsaugos ministeriją, supažindindamas visus su „Struktūros“ pasiūlymais, nes

gyvendinti „Struktūra“ reikia Seimui išleisti atitinkamus įstatymus, o Krašto apsaugos ministerija turi įgyvendinti tuos įstatymus. Be to, kaip jau minėjau, JAV karininkai norėjo žinoti, kokios pagalbos Lietuvos kariuomenei reikia. Taigi su šiais dviem uždaviniais pradėjau savo apsilankymą Vilniuje.

Pirmasis sustojimas buvo Krašto apsaugos ministerijoje, Totorių gatvėje. Ministerija įsikūrusi buvusiam visos Lietuvos sovietiniam komisarate. Komisaratas buvo karinė įstaiga, kuri rūpinosi naujokų surinkimu ir pristatymu į sovietinę kariuomenę. Prieš tai pastate buvo vienuolynas. Dabartinė ministerijos posėdžių salė, atrodo, anksčiau buvo vienuolyno valgomasis kambarys. Prie įėjimo iš lauko jokios sargybos nėra. Įėjus į vidų, už langelio prie kompiuterio sėdi budintis kareivis, kuris išduoda leidimus į eiti į ministeriją. Toliau įėjus pro duris yra laukiamasis kambarys, kuriame reikia laukti palydovo. Prie laiptų stovi garbės sargybinis, kuris patikrina leidimus. Belaukiant pulkininko Gečio, kuris tuo metu buvo konferencijoje, užmečiau akį į tą sargybinį. Tai buvo mano pirmas susidūrimas su Lietuvos kariu. Jis kalbėjosi su kitu kareiviu. Klausau ir girdžiu, kad jie tarp savęs kalba rusiškai. Pagalvojau, jaunimas Lietuvoje ir Amerikoje ne tiek daug skiriasi. Man beklaustant, atėjo Regina Narušienė, JAV Lietuvių Bendruomenės valdybos pirmininkė, su kuria buvau jau anksčiau susitaręs sykiu eiti pas ministrą Linkevičių. Tuojau atėjo pulkininkas Gečas ir mus nuvedė pas ministrą. Nors ministras oficialiai buvo atosto-

skiria prezidentas ir jis yra tiesiogiai pavaldus Krašto apsaugos ministrai. Pulkininkas Knezys turi šešių asmenų štabą, bet darbo labai daug. Pavyzdžiui, jie daro revizijas, inspekcijas ir tyrinėja atskirus klausimus bei kaip yra vykdomi įstatymai ar įsakymai. Man paklausus, ar eilinis kareivis, jeigu jis yra skriaudžiamas, gali pasiskųsti generaliniam inspektoriui, buvo atsakyta, kad gali, bet tokių nusiskundimų nėra buvę. Visi nusiskundimai yra tvarkomi vietoje pačių vadų.

Paklausiau, kiek kareivių žuvo 1994 m. Pulkininkas juos taip išvardino: du draugai nušovė vienas kitą, eidami sargybą, pradėję „žaisti“ su ginklais; vieną suvažinėjo traukinys tunelyje, kuriame kareivis ėjo sargybą; vienas pilotas pasistatė sau lėktuvą ir per pirmą skridimą atsitrėnkė į žemę; vienas kareivis nuskeno ežerą, grįžęs į tėvų ūkį ir vienas pasikorė, kai grįžęs į butą rado žmoną su kitu vyru. Šitas paskutinis įvykis buvo ypač „pagautas“ spaudos ir pavartotas kariuomenės naujienomis. Šiais metais jokių nelaimingų atsitikimų dar nėra buvę.

Pulkininkas Knezys tiria Čečėnijos karą bei kaip to karo pamokas pritaikyti Lietuvos gynybai, ypač, jeigu Lietuvai reikės kariauti partizaninį karą. Nors pulkininkas Knezys tarnavo sovietinėje armijoje inspekcijų srityje, atrodo, kad jis prisitaikė prie nepriklausomos Lietuvos kariuomenės ir nuosirdžiai nori padėti išlaikyti Lietuvos nepriklausomybę. Jis atstovauja tai grupei vyresniųjų karininkų, kurie tarnavo sovietinėje kariuomenėje, bet daro daug gero besikuriantieji Lietuvos kariuomenei. Tokių žmonių darbas ir patirtis reikia panaudoti, o neatstumti juos vien dėl to, kad likimas lėmė jiems anksčiau tarnauti okupacinei valstybei. Kitas sustojimas buvo Savanorių krašto apsaugos tarnyboje (SKAT). SKAT yra įsikūrusi sovietų laikais buvusiam DOSAAF pastate, toli nuo ministerijos. DOSAAF buvo sovietinė organizacija, kuri skatino jaunimą susidomėti aviacija, ir su skridimu susijusiais reikalais. Pastatas gerai pritaikytas SKAT reikalams. SKAT vadas yra jaunas, energingas pulkininkas leitenantas Arvydas Pocius. Jis pirmiausia parodė anglų kalba video juostą apie SKAT kūrimąsi ir darbą. SKAT dirba visą laiką apie 1,700 žmonių ir apie 10,000 dalinių laiką. Didžiausi SKAT rūpesčiai yra: nemokėjimas anglų kalbos; iš sovietų kariuomenės paveldėti kadrai, kurie dirba pagal sovietinę tvarką; trūkumas vadovėlių lietuvių kalba; ir manta iš visokių

labiausiai sovietijai nusipelnusių sekretorių – Antaną Sniečuką. Liudijo jo brolis Juozas, atkartodamas jų motinos pasakytus žodžius: „Aš prakeikiu tą dieną, kurią pagimdžiau tų išdavikų, kuris kankina savo šalį“ („Baltic States Investigation“, 83rd Congress, Washington, 1954, psl. 431). Viso šito jūs nerasete Vytauto Tinio parašytoje knygoje „Sovietinė Lietuva ir jos veikėjai“, skirtoje istorijos mokytojams, studentams, moksleiviams. Šičia Sniečukus vaizduojamas ne Piloto rolėje, bet greičiau kaip geras šeimos tėvas, nuširdus bičiulis, kaip ir kiti normalūs sovietiniai veikėjai.

Kas gi dabar iš viso šito? Pasirodo jie kompetentingi tik kurti socializmą, bet nieko neįsako apie demokratiją ir laisvą rinką. Yra tikras mitas, kad komunistinės struktūros tapę demokratinėmis. Visiškai šiandien aišku, jog senoji komunistinė nomenklatūra ir besikuriantis mafija sužlugdė privačią iniciatyvą, investicijas ir visą reformų procesą. Iš viso tokio sovietinio palikimo, kaip ir buvo laukta, labai įsigalėjo mafija ir yra pagrindo spėti, kad aukščiausios valdžios pareigūnai gal yra tik marionetės. Finansininkas Dudenas sako, kad infliacija 100%, o litas dar vis piriktas prie dolerio santykiu 1:4. Galbūt tai uždelsto veikimo mina, kuri „iškilmingai“ bus perduota būsimai Lietuvos vyriausybei.

Kaip stiprus yra sovietinis palikimas Lietuvoje? Skaitome Lietuviškąją Tarybinę enciklopediją. Štai kelias duomenis: Rusų 1979 m. Lietuvoje gyveno 303,000. 87% jų gyveno miestuose, kaip Vilnius, Kaunas, Klaipė-

gose vis vien atėjo į darbą susitiktį su mumis.

Susitikimo metu ministras išreiškė didelį susidomėjimą, kad Amerikos lietuviai karininkai atvažiuotų ilgiam laikui padirbėti ministerijoje, Generaliniame štabe, Akademijoje ar kitose Krašto apsaugos ministerijos dalyse. Ministras yra patenkintas Amerikos pareigūnų parama, bet jis patarė Amerikos lietuvių karininkų organizacijai „The Baltic Institute“ patikrinti, kad tinkami asmenys važiuotų į ministeriją kaip patarėjai. Atrodo, kad jie buvo praetyje nusivylę kai kuriais patarėjais. Šiuo metu jų pagrindiniai patarėjai yra danai. Ministras teigė, kad: 1. iki šiol yra jau buvę apie 120 visokio dydžio bendrų manevrų su kitų valstybių kariais; 2. norint padėti Lietuvai, į Amerikos ambasada atvyksta dirbti dar du kariniai atašė; 3. Amerika padės įsteigti oro erdvės kontrolę virš Lietuvos; 4. Lietuvos kariuomenei yra labai reikalinga materialinė parama, bet nežinia kur kreiptis, kad gautų tokią paramą iš Amerikos; 5. Lietuvos kariuomenėje dirba geriausiai lietuvių kilmės buvę sovietų karininkai; 6. apie 300 iš 1500 karininkų yra studijavę užsienyje.

Ministriui įteikiau „Struktūros“ egzempliorių. Regina Narušienė išreiškė pasiūlymą svarbą Lietuvos gynybai. Ji patarė ministerijai pasinaudoti Amerikos lietuvių karininkų patirtimi. Ministras pridėjo pasiūlymą išnagrinėti ir panaudoti. Pirmininkė paminėjo, kad pinigai, kuriuos Amerikos užsienio ministerija norėjo nukreipti kitiems reikalams, yra gražinti Baltijos batalionui. Po abipus naudingo ir malonaus pasikalbėjimo atsiveikino su ministru Linkevičium ir palinkėjome gerų atostogų.

Ministerijoje taip pat teko išsamiau išsikalbėti su ginkluotų pajėgų generaliniu inspektoriu, pulkininku Stasiu Kneziu. Generalinį inspektorių

skiria prezidentas ir jis yra tiesiogiai pavaldus Krašto apsaugos ministrai. Pulkininkas Knezys turi šešių asmenų štabą, bet darbo labai daug. Pavyzdžiui, jie daro revizijas, inspekcijas ir tyrinėja atskirus klausimus bei kaip yra vykdomi įstatymai ar įsakymai. Man paklausus, ar eilinis kareivis, jeigu jis yra skriaudžiamas, gali pasiskųsti generaliniam inspektoriui, buvo atsakyta, kad gali, bet tokių nusiskundimų nėra buvę. Visi nusiskundimai yra tvarkomi vietoje pačių vadų.

Paklausiau, kiek kareivių žuvo 1994 m. Pulkininkas juos taip išvardino: du draugai nušovė vienas kitą, eidami sargybą, pradėję „žaisti“ su ginklais; vieną suvažinėjo traukinys tunelyje, kuriame kareivis ėjo sargybą; vienas pilotas pasistatė sau lėktuvą ir per pirmą skridimą atsitrėnkė į žemę; vienas kareivis nuskeno ežerą, grįžęs į tėvų ūkį ir vienas pasikorė, kai grįžęs į butą rado žmoną su kitu vyru. Šitas paskutinis įvykis buvo ypač „pagautas“ spaudos ir pavartotas kariuomenės naujienomis. Šiais metais jokių nelaimingų atsitikimų dar nėra buvę.

Pulkininkas Knezys tiria Čečėnijos karą bei kaip to karo pamokas pritaikyti Lietuvos gynybai, ypač, jeigu Lietuvai reikės kariauti partizaninį karą. Nors pulkininkas Knezys tarnavo sovietinėje armijoje inspekcijų srityje, atrodo, kad jis prisitaikė prie nepriklausomos Lietuvos kariuomenės ir nuosirdžiai nori padėti išlaikyti Lietuvos nepriklausomybę. Jis atstovauja tai grupei vyresniųjų karininkų, kurie tarnavo sovietinėje kariuomenėje, bet daro daug gero besikuriantieji Lietuvos kariuomenei. Tokių žmonių darbas ir patirtis reikia panaudoti, o neatstumti juos vien dėl to, kad likimas lėmė jiems anksčiau tarnauti okupacinei valstybei. Kitas sustojimas buvo Savanorių krašto apsaugos tarnyboje (SKAT). SKAT yra įsikūrusi sovietų laikais buvusiam DOSAAF pastate, toli nuo ministerijos. DOSAAF buvo sovietinė organizacija, kuri skatino jaunimą susidomėti aviacija, ir su skridimu susijusiais reikalais. Pastatas gerai pritaikytas SKAT reikalams. SKAT vadas yra jaunas, energingas pulkininkas leitenantas Arvydas Pocius. Jis pirmiausia parodė anglų kalba video juostą apie SKAT kūrimąsi ir darbą. SKAT dirba visą laiką apie 1,700 žmonių ir apie 10,000 dalinių laiką. Didžiausi SKAT rūpesčiai yra: nemokėjimas anglų kalbos; iš sovietų kariuomenės paveldėti kadrai, kurie dirba pagal sovietinę tvarką; trūkumas vadovėlių lietuvių kalba; ir manta iš visokių

valstybių, pavyzdžiui, šalmai, kastuvai ir gertuvės iš Švedijos, kuprinės ir diržai iš Vokietijos ir t. t.

Pastate, antro aukšto koridoriuje, įrengta puiki fotografijų paroda iš partizanų karo. Vaizdai tikrai šiuropūs. Dauguma fotografijų yra iš KGB archyvų. Pagal SKAT žinias, 106,000 žmonių buvo ištremti, 39,000 žuvo partizanaudami ir 59,000 lietuvių buvo suimti bei įkalinėti. Tai šiek tiek mažesni skaičiai negu minima iševijoje, bet vis tiek parodo didelį tautos genocidą.

Pirmame aukšte yra meniškai įrengtas muziejus, parodantis Lietuvos 1991 ir 1992 metų nepriklausomybės kovas prie Seimo rūmų ir televizijos bokšto. Marijos Jakimavičienės deka, antrame aukšte yra įrengta biblioteka. Ten sutelkta daug knygų apie Lietuvos karinę istoriją. Man parodė majoro Bulvičiaus knygutę, „Karinės valstybės rengimas“, išleista dar nepriklausomybės laikais. Ta knygutė buvo vieno tautiečio išlaikyta paslėpta iki Lietuvos nepriklausomybės ir tada jis atnešė tą knygutę į SKAT, o pulkininkas leitenantas E. Jakimavičius ją iš naujo perspausdino. Man buvo įteiktas tos knygutės egzempliorius apsilankymo atminimui. Taip pat mačiau dvi dėzes, kurios buvo ką tik atėjusios iš „Draugo“ redaktorės Danutės Bindokienės. Tose dėžėse buvo Lietuvių Enciklopedija ir kitos knygos. M. Jakimavičienė buvo labai dėkinga už paramą. Ji prašė visų buvusių Lietuvos karių, kurie turi bet kokią medžiagą apie karinius dalykus, ją atsiųsti į biblioteką. Pulkininkas Jakimavičius parodė mokomąsias patalpas. Ten yra pagaminta daug minų, granatų ir kitų karinių reikmenų modelių. SKAT ruošia būrio vadus. Daug laiko skiriama partizaniniam karo pasiruošimui. Visa SKAT vyriausio štabo būstinė ir mokslo programa padarė labai gerą įspūdį.

Kitą popietę pulkininkas Pocius mane nuvedė į Kiviškių aerodromą, maždaug pusiaukelėje tarp Vilniaus ir Gudijos sienos. Tai viena iš dviejų vietų, kur SKAT aviacija yra įsikūrusi. Ten mus pasitiko SKAT vyresnė leitenantė Onutė Motiejūnaitė. Ji yra ne tik akrobatikos čempionė, laimėjusi kelias tarptautinio skridimo varžybas, bet ir labai gera skraidymo mokytoja. Pirmiausia visi ėjome apžiūrėti kontrolės bokšto. Čia buvo mokomasi kontroliuoti tarptautinę, t. y. anglų, kalbą. Vykto vieno dano skridimo pamokos. Iš bokšto nuėjome į angarą, kur buvo pastatyta apie tuzinas sovietinių laikų AN-28 tipo lėktuvų. Daugumą trūko dalių. Tos

daugumą buvo išmontuotos ir įdėtos vienintelį veikiantį lėktuvą, kuris buvo pastatytas lauke prie angaro. Trūksta pinigų taisyti ir pirkti dalis, todėl dalys yra išmontuojamos iš vieno lėktuvo ir įmontuojamos į kitą. Kai ku-

rių lėktuvų buvo likę tik griaučiai, iš kai kurių motorų sunkėsi alyva. Daugumas jų daugiau niekad nebeskis. Gaila buvo žiūrėti į tiek daug neveikiančių lėktuvų.

(Bus daugiau)

Maskva ir „tolimas“ užsienis

Maskvai Bosnijos serbai nėra nei „artimas užsienis“, nei jokių svarbių valstybinių interesų turintis Rusija neturi. Iš tikrųjų, jeigu būtų mėginama siūsti serbams ginklų ar kitokios karinės pagalbos, reiktų susidurti su nemažais keblumais. Rumunija ir Vengrija jau kategoriškai pareiškė, kad per savo oro erdvę neleis Rusijai jokio ginklų tranzito, o Viduržemio jūroje patuliuoja NATO karo laivai ir, be abejo, labai palankiai nesutiktų rusų laivus, vežančius paramą Bosnijos serbams.

Tad kodėl Maskva tranko kumščiais staklę ir grasiina įvairiomis sankcijomis, jeigu NATO ir JT lėktuvai nesiliaus bombardavę Bosnijos serbų įsitvirtinimą prie Sarajevo? Kodėl Rusijos Duma, posėdžiavusi praėjusį savaitgalį, išreiškė labai nepalankių nusiteikimą Vakarams, vežančius paramą Bosnijos serbams? Tiesa, prieš maždaug šimtą metų nemažai rusų savanorių įstojo į serbų kariuomenę ir kovojo prieš turkus. Tuomet Rusijoje vyravo populiarus nuomonė, kad privalu padėti ortodoksams serbams kovoti su „netikėliais turkais“. Ilgainiui kaip tik dėl tos „šventos kovos“ Rusija įsivėlė į Pirmąjį pasaulinį karą.

Sunku tikėti, kad šiuo metu Rusijoje, po daugiau kaip septynių dešimtmečių ateistinės propagandos ir religijos persekiojimų, atsirastų pakankamai šalininkų naujam „kryžiaus karui“ – krikščionių prieš musulmonus. Tačiau šeštadieninėje Rusijos Dumos sesijoje ne kraštutinėje nacionalistai, bet buvusios komunistų partijos vadai ir kitų kairiųjų frakcijų atstovai labai narsiai kalbėjo apie galimą Trečiąjį pasaulinį karą, kuris gali kilti kaip tik dėl religijos, vienoje pusėje stovint krikščioniškiesiems Vakarams ir musulmonams, o antroje – krikščionims ortodoksams, t. y. Rytams. Dumos atstovai net reikalavo pašalinti Rusijos Užsienio reikalų ministrą Andrei Kozyrevą, nes jis „nesugeba tvirtai pabrėžti ir perduoti Rusijos nusistatymo Balkanų konflikto atžvilgiu“. Buvo pasiūlyta, kad Rusija atsakytų priklausyti „Partnerystei už taiką“, kuri il-

gainiui gali Rytų Europą įjungti į NATO organizaciją.

Kaip ir anksčiau, kai Dumas nariai pareiškė nepasitikėjimą Rusijos vyriausybei (ir Boris Jelcinui), nesugebėjusiai „griežtai susitvarkyti“ su čečėnais, paėmusiais daug rusų įkaitų, ši kartą jokios įstatyminės galios Duma taip pat neturi, kad galėtų savo nutarimus bei pasiūlymus vykdyti. Vienok tos karštos sesijos parodo vis didėjančią antipatiją Vakarams. Antradienį ir prez. Boris Jelcin jau visai atvirai pareiškė, kad Bosnijos serbų apsaudymas ir bombardavimas yra tikras tos tautos dalies genocidas (įdomu, kodėl daugiau kaip trejus metus nusistėgusios Bosnijos musulmonų žudynės nebuvo pavadintos tuo vardu?), kurį vykdo NATO vadovybė, siekdama išnaikinti serbus, o Balkanus pajungti „globalizacijos“ tikslams. Jis taip pat pagrasiu, kad, oro puolimams nesiliaujant, būsiąs priverstas stoti Bosnijos serbų pusėje.

Tuo tarpu Vakaruose per daug nesisielojama dėl Maskvos grasinimų, nes dabartinis Rusijos nepajėgumas visiems labai akivaizdus. Galbūt ta vakariečių nuomonė labiausiai ir „kalta“ dėl Rusijos priešiškuo NATO ir JT nutarimams serbų atžvilgiu. Dar labai neseniai Rusija – arba Sovietų Sąjunga (tapatumą jau pradeda pripažinti ir JAV) – buvo galybė, nuo kurios rūstaus žvilgsnio ir pikto žodžio drėbėdavo pasaulis, klusniai nuolaidžiavo „kapitalistų“ vyriausybės. Visi buvusieji komunistų partijos šulai puikiai prisimena jausmą, kad bet kokioje konfrontacijoje su Vakaraus, jie vis dėlto buvo padėties viešpatiai. Senų ipročių sunku atsakyti, buvusią galybę dar sunkiau pamiršti. Daugelio vakariečių, stebinčių užsienio politikos svyravimus, nuomone, Maskva dar ilgai naudosis savo „niet“ ipročiu, jeigu ne Bosnijoje, tai kur nors kitur.

Mus baugina tik klausimas: ar Vakaraus, su visa NATO ir Jungtinių Tautų galybe, klusniai nežengs žingsnio atgal, jeigu Maskva savo grasinimus pradės remti ginkluota jėga, ypač jeigu jos reikalavimai nebus taikomi „tolimam“, bet „artimam“ užsieniui?

(Bus daugiau)

SOVIETINIS PALIKIMAS

POVILAS VAICEKAUSKAS

3

Užuot LKP yra LDDP, niekuo nekalti „darbiečiai“. Viskas labai aišku: LDDP yra ta pati LKP. Ta pati panelė, tik kita suknelė. Kolektyviai niekas pasaulėžiūros nekeičia, galima keisti tik individualiai. Sovietinė sistema žlugo, bet paliko buvęs tarybinis partinis aparatas. Iš 200,000 LKP narių, vis dėlto kažkas liko. Jie visi dabar sėdi, paskirti naujųjų 10-ties sričių vadovais. Aukščiausiasis Teismas ir kiti teismai bei teisėtarka – jų rankose. Sakoma, kad po rinkimų ateina į valdžią opozicija. Ne buvo. LDDP atsirevanšavo už Sąjūdžio 1990 metų laimėjimą prieš juos – tai ne opozicija. Dabar valdo visai užbaigta piramidė. Seime jų dauguma – 76 iš 141 vietos. Jų tarpe net 9 buvo kolchozų pirmininkai.

LDDP atėjo į valdžią, prisidėdami tautinio socializmo skraiste, kuria, pasirodo, galima buvo apdumti daugelio žmonių protus. Atėjo, kaip kompetentingi specialistai su darbo, doros ir darnos šūkiu. Iki šiol nei vieno iš tų dalykų nevykdė. Greičiau viskas priešingai. Sėkmingai įsikverbę į Sąjūdžio eiles, puikiai sugebėjo jį sukompromituoti, o Nepriklausomybės architektų ir laisvės bylos laimėtojų Vytauto Landsbergio vardą šiandien daugumai Lietuvos žmonių įstengė padaryti kone keiksmazodžiu.

Patys neturėdami jokios gėdos jausmo, meluodami, net nemirksėdami, kovą dėl Lietuvos nepriklausomybės išimtinai tik sau prisiskiria, tik jie vieni iškovojo laisvę, išsaugoję josios idealus. Ne Lietuvos partizanai, tremtiniai, kaliniai ir kiti disidentai. Jie rašo ir leidžia, platina per spaudą suklastotas istorijas, kaip ir anksčiau sovietiniais metais. Jie, girdi, buvę gerieji kolaborantai su okupantu, tiek daug gera Lietuvos žmonėms ir pačiam kraštui padarę. Ką ten ir bekalbėti.

Nei Brazauskas, nei Prunskienė, nei toks Genzelis sausio 13-tosios naktį nestovėjo prie TV bokšto, nebuvo jų ir parlamente, buvo kažkur dinge, tik paryčiais atsirado. K. Antanavičius, Jarmalavičius ir kiti sakė: „Eikite, skirstykites namo, jau viskas baigta. Argi galima eiti prieš tankus?“ Tik Landsbergio kietas užsispyrimas, drąsus laikymasis ir lietuvių patriotų rizika, pasiaukojimas, bei malda, atlaikė Gorbachiovo spaudimą. Stovėjo Lietuva. Viskas nepripuolamai ir atsitiktinai. Šalia buvusių partizanų, politinių kalinių, tremtinių, kurių ne vienas jau turėjo tokią patirtį Karagandoje, Kengire, Norilskė, Vorkutoje, čia buvo ir jų vaikai, ir žmonos, Kalantos laikų pasekėjų jaunimas ir kiti dori lietuviai, kad ir komjaunuoliai, ar net partijos nariai. Čia stovėjo prie TV bokšto ir aplink parlamentą Lietuva. Jie balsavo už laisvę, o ne Prunskienė, Brazauskas.

Čia kalbu apie LKP tikrąjį sovietinį palikimą Lietuvai. Ši partija tikrai didžiulis krūvis ir našta, arba tiesiog kupra visai Lietuvai. Čia prisimintina ir Kersteno komitetui duoti palidūjimai apie LKP vieną iš

(Bus daugiau)

APPLE ŽYGIS PER LIETUVĄ

Žmogus ne vien duona gyvas, bet ir geru, šiltu žodžiu. Todėl šiandien noriu pasakyti kelis šiltus žodžius APPLE bendrijai. Ar ilgas laiko tarpas nuo bendrijos gimimo iki šios dienos?

Penkeri metai... Ir vis dėlto kiek daug didelių ir mažų įvykių per šį laikotarpį! Žmonės gimė gyventi ir mirė, augino linus ir skalsią duoną, rašė eiles ir ugdė žmogų. Marga faktų mozaika susiliejo į milžinišką žmonijos istoriją. O APPLE bendrija tvirtai žengė per Lietuvą su jos pedagogais.

Anksčiau dirbant Lietuvos mokytojų kvalifikacijos institute psichologijos katedroje, o dabar Kauno 1-ojoje specialiojoje internatinėje mokykloje psichologu, man teko pabuvoti beveik visuose APPLE specialiosios pedagogikos ir psichologijos kursuose ir daugelyje kitų renginių, bendrauti su jos profesoriais, dėstytojais iš aukštųjų mokyklų, mokytojais praktikai, kaip Jūratė Krokutė, Irena Giedrienė, Carl Janowitz, Ramunė Rimienė, Myra Goodwin, Rimantas Petrauskas, Ritonė Rudaitienė, Paul Slayton, Carol Sperry, Gita Kupčinskienė, Danguolė Vadopalienė ir daugelis kitų.

Ir aš mačiau, kur glūdi APPLE sėkmė.

Pagrindinė mano tezė būtų tokia: APPLE yra inteligentų bendruomenė, bet ne technokratų unija. Todėl ji, įgyvendinant humanistinius ir demokratinius mokyklos gyvenimo principus, stiprinant mokytojų pasitikėjimą savo vidinėmis galiomis, ugdant pagarbą vaikui, kaip neįlygstamai unikaliai vertybei, pajėgi daug pagelbėti Lietuvos mokytojui.

Šią organizaciją subūrė gerb. Vaiva Vėbraitė.

Keli mano psichologiniai pastebėjimai jos portretui. Visų pirma aš norėčiau V. Vaivai skirti ženklausius iškilniausio XX a. pabaigos amerikiečio psichologo V. Frankl, nacistų koncentracijos stovyklose išėjusio pragarus, žodžius, kad kuo labiau žmogus užmiršta save ir atsiduoda svarbiam darbui ar kitam žmogui, tuo labiau jis tampa žmogumi.

Ir aš prisimenu 1991 metų Medininkų tragediją. Vėlu vakarą mokytojų kvalifikacijos institute auditorijoje mes laukėme iš televizijos redakcijos atvežtą videojuostą apie kruviną susidorojimą su muitininkais. Juosta vėlavo. Dalinomis prisiminimais apie kruvinuosius Vilniaus sausio 13-osios įvykius. Vieni pasakojo, kaip nerimavo jų giminės Amerikoje. Skambindami telefonu, vis klausė: „Ar gyvi?“ Vaiva klausėsi ir tylėjo. Pagaliau ji prabilo: „Aš niekam neskambinau... Kiekvienas žuvis, sužeistas lietuvis yra mano brolis, mano sėmė, mano skausmas. Tautos kančia, mano kančia...“

Šie Vaivos žodžiai labai daug ką pasako apie ją, kaip Lietuvos pilietę.

Vaiva turi aiškia gyvenimo filosofiją, kuri jos gyvenimui suteikia prasmę ir atsakomybę. Į jos rūmus telpa taurūs ir reikšmingi darbai, skirti Lietuvos mokytojams. Ji žinojo, ko siekia, todėl visa savo dūbitę spinduliuoja norą dirbti, pasitikėjimą savimi, kad eini tikru ir tvirtu žingsniu.

Daug pastebėjau ir išmokau iš APPLE bendrijos narių. Suvokiau svarbiausius jų darbo sėkmės veiksnius.

Pirmiausia supratau, kad jie visi – brandžios asmenybės, turinčios aiškia savimone, savigarbą, žmogiškąjį orumą, gebėjimą savo esmę suvokti, savo

vaidmenį pasaulyje suprasti. Antrasis bendrijos lektorių sėkmės veiksnys, kaip supratau, – gebėjimas bendrauti su pedagogais, kuriant prasmingą tarpusavio sąveiką.

Visi atvykę APPLE bendrijos nariai buvo dėmesingi Lietuvos mokytojų mintims ir jausmams. Jie gerbė mokytojus ir jų sprendimus, kuriuos darė patys. Dėstytojai vadovavosi principu: I'm OK – you're OK.

Paskaitose dėstytojai dalinosi savo sukauptomis vertybėmis ir pažinimų sistema, kad mokytojai galėtų suprasti, kodėl dėstytojas vienaip ar kitaip kalba, elgiasi. Jie skatino mokytojus, kad išdrįstų leisti ieškojimų keliu ir išbandytų tai, kas nauja. Bet tai daryti nevertė.

Lektoriai išsakydavo savąja nuomone ir reagavo į tai, ką mes darėme, tačiau, kiek pastebėjau, jie pasitikrindavo, klausdami savęs, kiek mums reikšmingi jų pasakyti žodžiai. Dėstytojai ne visada priimdavo mūsų pažiūras ir vertybes, tačiau mus ir mūsų tiesą vertino. Mums buvo iš tiesų malonu, kaip Carol Sperry pasakė, kad ji mokosi ir iš mūsų, ir yra pasirengusi priimti tą naują patirtį, kurią gauna bendraudama Lietuvoje.

Šios dėstytojų savybės padėjo susiformuoti gražiems ir šiltesniams santykiams, augiai, kupinai pasitikėjimo aplinkai susiformuoti – mes jutome didelę asmeninę atsakomybę.

Trečiasis sėkmės veiksnys. APPLE bendrijos dėstytojai – tai autentiškos, pripažįstančios savo vertę asmenybės. Daugelis iš jų tikriausiai galėtų pasakyti: „Esu unikali, nepakartojama vertybė; turiu jėgų esant sunkiausioms aplinkybėms, atgimti, prisikelti ir būti žymiai geresniu“. Tą jėgą, matyt, turi savo viduje, ją semiasi iš savo savasties versmės. Jie seka savo esadės siūlu ir eina, kur jis vedas.

Šie APPLE bendrijos dėstytojų bruožai labai reikšmingi kiekvienam Lietuvos vaikų ugdytojui.

Dėstytojų kruopštaus ir didelio darbo dėka jau pastebimi ryškūs poslinkiai mokytojų veikloje. Antai ir specialiojoje pedagogikoje pasikeitė požiūris į vaiką, kuris turi negalią. Mes jau nebegirdime tokių terminų, žeidžiančių vaikus ir tėvus, kaip silpniančios, oligofrenas, debilas, imbecilas, idiotas, žlibas ir kt. Juk iki 1991 m. pirmosios APPLE vasaros mūsų medicininės-pedagoginės komisijos, ištyrusios vaiką ir nustačiusios, jog jis turi vidutinę, žymią ar labai žymią psichinę negalę, į aktą rašė: „Nemokytinas“. O tokių vaikų buvo nemažai (apie 10-20% visų protiška atsilikusių asmenų). Tai supriešino tėvus su mokytojais, mokykla. Šiandien respublikoje jau nėra nemokytinų vaikų. Visi vaikai mokomi ir lavinami.

Prisimenu, kaip pirmą APPLE vasarą pedagogai dėstytojų klausinėjo, ar reikalingas specialieji pedagogai ne tik rašo planą, bet jie geba pedagogiškai įvertinti vaiką ir, esant reikiamai, parašyti individualią mokyklos programą. Keičiasi ir specialios mokyklos. Jose sumažėjo vaikų, turinčių neįmą psichinę negalę, ir padidėjo vaikų skaičius su vidutine ir žymia negale.

Ne tik specialiųjų mokyklų pedagogai, bet ir bendrojo lavinimo mokyklų mokytojai ėmė giliau studijuoti integracijos problemas. Lietuvoje jau yra labai gražių pavyzdžių, kai bendrojo lavinimo mokykloje mokosi vaikai, turintys fizinę ir

Čia tik dalelė susirinkusiųjų Mokytojų studijų ir poilsio savaitę Dainavoje šią vasarą; visi jokiū būdu būtų į vieną nuotrauką netilpę... Nuotr. Viktoro Kučo

LENKIJOS SPAUDOJE PASIŽVALGIUS

KAZYS BARONAS
Mūsų korespondentas Europoje

Pašelo tie lenkai, reikalaujami už 60 grošų (prieš valiutos reformą 6,000 zlotų) dienraštį net 3.80 markės! Juk tai beveik 2.50 dol. – taigi gan didelis pinigų patojus Lenkijoje. Tad tik retkarčiais nusiperku Heidelbergo ar Manneimeno lenkišką spaudą, skirdamas tuos pinigus anglškiems dienraščiams ar žurnalams, kurie yra žymiai didesnio formato, turtingesni žiniomis.

Tačiau Antrojo pasaulinio karo sukakties proga negalėjau aplenkti lenkiškos spaudos, raudamas joje nemažai prisiminimų apie 1939 m. rugsėjo 1 d. kilusį karą.

Rugpjūčio 31 d. Varšuvos „Express Wiczoyny“ spausdina M. Rosalako stipriai dokumentuotas Vokietijos-Lenkijos karo pasekmes, primindamas, kad Vokietija Lenkijos puolimui panaudojo 1,8 mil. karių, apie 3,000 šarvuotųjų, 10,000 artilerinių pabūklų ir beveik 2,000 lėktuvų. Tuo tarpu Lenkijos jėgos sudarė apie 1 mil. karių, 800 šarvuotųjų, 4,000 artilerijos pabūklų ir apie 400 lėktuvų, kurių daugumas jau pir... ro dier.ą

psichinių negalių. Tai ypač pasakytina apie Vilniaus „Versmės“ mokyklą. Šios mokyklos direktorė E. Galkienė ir jos vadovaujami pedagogai kasmet tobulinasi APPLE renginiuose. Šiuos poslinkius liudija ir mokytojų atestacijos rezultatai. Šią vasarą Kauno „Vilties“ bendrijoje vyko seminaras, kuriame dalyvavo tėvai, medikai, pedagogai ir socialiniai darbuotojai. Čia buvo sprendžiamos ankstyvosios intervencijos problemos. Seminarą vedė dr. C. Janowitz ir puiki pedagogė – Ritonė Rudaitienė.

Pasikeitė ir darbo su tėvais turinys.

Lietuvos mokytojus APPLE kursuose praturtina ir kultūriniai renginiai. Štai, pvz., Anykščiuose mes žiūrėjome klijimo teatre pastatytą Žemaitės pjesę, koplyčioje klausėmės vyskupo A. Baranausko giesmių, dainininkų V. Kernagio ir amerikietiškos pedagogės K. Hoyle dainų. Gi estetiški mokytojos išsilavinimas – tai žmogaus dvasinės brandos, asmenybės kūrybiškumo, mąstymo laisvės garantas. Praleisti drauge vakarai mus taurino, darė gražesniais ir geresniais.

APPLE bendrijos nariai – tarytum šauliai. Jie turi lankus, iš kurių paleidžiamos gyvos strėlės. Strėlės skrieja aukštai ir toli. Ir belieka APPLE bendrijos lektoriams, jo rėmėjams JAV padėkoti už tas skriejančias džiaugsmo strėles, kurias mūsų padangėje iš savo didžiulės patirties lanko skraidina jų rankos.

Prof. dr. Algirdas Grigonis

kariniuose aerodromuose buvo sunaikinti.

Nepaisant Lenkijos - Vokietijos nepuolimo sutarties, lenkai jautė Vokietijos grėsmę. Tad jau 1930 m. jie ruošė, panašią į prancūzišką „Maginot“, lenkišką apsaugos liniją. Ji buvo labai brangi, nes tik vienas betoninis bunkeris tuo metu kainavo 40,000 zlotų, arba 200 mokytojų mėnesinį atlyginimą. Esant sunkiai ekonominei krizei, tai buvo didelė našta Lenkijos valstybei. Tačiau lenkai kovėsi karžygiškai ir, kaip autorius rašo, vokiečiai pirmą kartą Lenkijoje panaudojo „Blitzkrieg“ puolimą, sudodami lenkams stiprius smūgius šarvuotais, remiant juos „Stuka“ lėktuvų puolimais.

Lenkas palygina vokiečių puolimą prieš Rusiją ir Prancūziją. Jis primena, kad sąjungininkams jau buvo žinoma „Blitzkriego“ taktika, tad jie galėjo jai pasiruošti. Be to, sovietai su prancūzais ir anglais sudarė žymiai didesnę jėgą už Lenkijos, tačiau ir jie negalėjo atlaikyti pirmų vokiškų smūgių. 1939 m. vokiečiai į dieną Lenkijoje prasiverždavo po 25 km pirmyn, tuo tarpu prieš sovietus net 35 km, o britus ir prancūzus 30 km. Deja, ryšiai su vyriausiu štabu buvė labai nereguliarūs, daugumoje telefoniniai pranešimai, kuriuos „pagaudavo“ vokiečių vermachto slaptoji tarnyba.

Iš savo pusės norėčiau pridėti Lenkijos karo atstovo Lietuvoje plk. Leono Mitkivičiaus prisiminimų „Wspomnienia kowienskie“ („Kaunietiški prisiminimai“) ištrauką. Vienoje dalyje jis rašo, kad vokiečių kariuomenės veiksmai ėjo neap-

sakomu, beveik 50-100 km greičiu į dieną, o Lenkijos karo vadas maršl. Edv. Rydz-Smigly prarado vadovavimo „galvą“. Taip pat, stebiuosi rugsėjo 1 d. vokiška spauda, kuri daugiausia nutylėjo Antrojo karo pradžią.

Rugpjūčio 31 d. Varšuvos dienraščio ketvirtadalis pirmo psl. yra skirta Bosnijos karui, duodant stambų pavadinimą „NATO parodė aštrius nagus“ bei prancūzo kario su žiuronais nuotrauką.

„Express Wiczoyny“ rašo, kad pirmame š.m. laikotarpyje Lenkiją aplankė 21,6 mil. turistų, daugiausia iš Vokietijos, Čekijos, Ukrainos, Slovakijos, Gudijos. Nėra jokių abejonių, kad į Gudijos ir Ukrainos turistus lenkai priskaitė tik kelioms dienoms atvykusius spekuliantus. Ir juos reikėtų laikyti šių dienų „biznierių“. Randamas kelionių įstaigos „Turysta“ skelbimas, kviečiant aplankyti Druskininkus. Apstioti siūloma „Litva“ ir „Eglė“ sanatorijose. Pakankamai pasilinksminimui gražių ir jaunų moterų skelbimų. Televizijos nr. 1 programos laida pradėdamos 6 val. ryto žiniomis, antras kanalas 7 val. r., Polsat – 8 v.r., TV Polonia – 6,55 v.r. ir t.t. Iš viso veikia devynios stotys. „Polskie radio“ savo programą pradeda 5 val. r. Suskaičiavau aštuonias radio stotis. Paskutiniame psl. sporto žinios. Futbolo pirmenybėse pirmąja Lodzės klubas, prieš sostinės „Legia“ ir Olsztyno (Ollenštejn) „Stomil“.

Šilutėje birželio 6 d. buvo surengti katechetikos kursai pradinėjų klasių pedagogams. Kursus, kuriuose dalyvavo daugiau nei 40 mokytojų, organizavo Šilutės parapijos klebonas kun. J. Bučinskas bei vietos kultūros ir švietimo skyriaus inspektorė St. Chomičienė, at-sakinga už dorovinį ugdymą.

CLASSIFIED GUIDE

MISCELLANEOUS

ELEKTROS
VEDIMAL – PATAISYMAI
Turiu Chicagos miesto leidimą. Dirbu ir užmiesty. Dirbu greitai; garantuoti ir sąžiningai.
312-779-3313
KLAUDIJUS PUMPUTIS

AUTOMOBILIO, NAMŲ, SVEIKATOS, IR GYVYBĖS DRAUDIMAS.
Agentas Frank Zapolis ir Off. Mgr. Auksė S. Kane kalba lietuviškai.
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Tel. (708) 424-8654
(312) 581-8654

J K S CONSTRUCTION
„Shingle“ stogai ir visų rūšių apkalimai (siding); medžio, aluminiaus ir kt. Turiu darbo draudimą. R. Jankauskas, tel. 708-969-2658.

TAISOME
SKALBIMO IR DŽIOVINIMO MAŠINAS, ŠALDYTUUVUS, ŠILDYMO SISTEMAS, VIRYKLAS, ORO VENTILUOJUS.
H. Džekys
Tel. 585-6629

ASSOCIATED FUNDING SERVICES, INC.
7800 W. 95 St., Ste. 303
Hickory Hills, IL 60457

RENATA KLIMAVIČIŪTĖ
A full service lender for:
• Home loans
• Refinancing
• Paying off debt
Do A-F credits
Call Renata today:
708-974-2727 Office
708-461-3495 pager

REAL ESTATE

GREIT PARDOJODA
RE/MAX REALTORS
(312) 586-5959
(708) 425-7161

RIMAS L. STANKUS

- Perkant ar parduodant
- Greitas ir sąžiningas pataravimas
- MLS kompiuterinį FAX pagalbą
- Nuosavybių įkainavimas veltui
- Perkamė ir parduodame namus
- Apartamentus ir žemę
- Pamatavimus nuolaida

Century 21 KMIECIK REALTORŲ
7922 S. Pulaski Rd.,
4365 S. Archez Ave.

DANUTĖ MAYER
284-1900

Jei norite parduoti ar pirkti namus, kreipkitės į Danutę Mayer. Ji profesionaliai, sąžiningai ir asmeniškai patarimus. Įkainavimas veltui.

HELP WANTED

Reikalingi virtuvės darbininkai. Darbas dienos ir naktimis. Apmokysime. Kreipkitės Nijolė, Lindy's Chili, 5401 S. Pulaski Rd.

Darbai šiaurinėje miesto dalyje reikalingi patyrę dažytojai. Reikia turėti savo transporto priemonę.
Tel. 312-523-7289

IEŠKO DARBO

Dvi med. seserys ir vyras ieško bet kokio darbo.
Tel. 312-767-5082
arba
708-974-9848

Your ticket to a secure retirement.

GYDŪNO FONDO LEIDINIAI

NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS ISTORIJA, istoriko prof. J. Jakšto paskutinis veikalas apie 1918-1940 m. Lietuvos politinį ūkinį, ekonominį gyvenimą, kurį autorius pats pergyveno. 272 psl., gausiai iliustruota knyga nuotraukomis ir žemėlapiais, gražiai įršta, tinkama dovana kiekvienam, \$15.

LIETUVOS BEI LIETUVIŲ KRIKŠTAS IR 1387-JI METAI, istoriko J. Dainausko susidomėjimą sukėlusiu knyga, kurioje autorius iškelia naujus faktus Lietuvos istorijoje, paneigdamas daugelio suklaidotus ir daugelio kartotus teiginius. Kiekvienas domintis Lietuvos istorija, šioje knygoje ras daug įdomių skaitinių, paneigimų. 352 psl., gausiai iliustruota, \$15.

DIDYSIS VARPININKAS VINCAS KUDIRKA, žinomo monografijų rašytojo A. Merklio įdomiai parašytas veikalas apie XIX amžiaus Lietuvos gyvenimą ir svarbiausią to laiko lietuvių darbuotoją Dr. Vincą Kudirką. Knyga lengvai skaitoma su dideliu dėmesiu iki paskutinio puslapio. Iliustruota, gražiai įršta, tinkama dovanti, 416 psl., \$15.

MANO TĖVYNĖ, Vydūno gimtųjų vietų aprašymas paprasta, vaizdinga kalba, lengvai skaitoma apie gražias Lietuvos pajūrio vietas. Skaitdami šią knygą nusikelsime į mūsų tėvynės gintarinį krantą, tai prisiminti padės gausios iliustracijos, žemėlapis. Knyga skirta jaunimui, bet tinka visiems, 79 psl., \$4.

KAZIMIERAS PALČIAUSKAS 1941-1944 M. KAUNE, spaudai paruošė A. Dundzila, 96 psl. Žinomo veikėjo išgyvenimai nacių okupacijos metu, už kuriuos vėliau buvo neteisėtai kaltinamas ir persekiojamas. Įdomios iliustracijos, \$4.

LIETUVA, Dr. J. Šaulio, Lietuvos ambasadoriaus Vokietijoje, rūpesčiu paruoštas spalvotas, iliustracinis žemėlapis, kokio dar neturėjome per visą nepriklausomybės gyvenimą. Tinka papuošti savo gyvenamą namus, raštines, dovanti savo draugams. 31 x 31 colių apimties, spausdintas Italijos spaustuvės Romoje ant kreidinio popieriaus, \$15.

PASTABA: Visus šiuos Vydūno Fondo leidinius galima gauti dienraščio DRAUGAS redakcijoje arba užsakant paštu. Prie kainos Illinois valstijos gyventojai pridėda 8.75% prie knygoms kainos. Taip pat visi užsakytoja pridėda pašto ir supakavimo išlaidų apmokėjimui.

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą laivu su pristatymu į namus.
Skubiems siuntiniams - AIR CARGO.
Komercinės siuntos pagal susitarimą.
Dokumentus, įgaliojimus notarizuojam veltui.
MAISTO SIUNTINIAI nuo \$29.- iki \$98.-

Aukštos kokybės maisto produktai

Du patys populiariausi, tai šventinis už \$39.- ir 55 svarų įvairaus maisto už \$98.-

\$39.- kava tirpi, kava malta, vitaminizuota arbata (tirpi), kakava tirpi, vaisių koncentratas, sausainiai, aliejus, mėsos konservai, aspirinas, multivitaminai.

\$98.- dešra (rūkyta), mėsos konservai, šprotai, vaisių koncentratas, margarinas, aliejus, sūris, sausainiai, vitaminizuota arbata (tirpi), kakava tirpi, kava malta, kakava, cukrus, kruopos (ryžiai), makaronai, razinos, majonezas, riešutai (išlukštentai), konservuoti žirneliai, konservuoti agurkai, šokoladas, aspirinas, multivitaminai. 55 svarai arba 25 kg.

Pageidaujant prisiusių smulkia informaciją. Siųskite per seniausią siuntinių į Lietuvą įstaigą. Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.
Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

PASKUTINIŲ ŽEMAITIJOS PARTIZANŲ ŽŪTIS

HENRIKAS KUDREIKIS

„Sušalę, pavargę, nuo ryto iki vakaro mes traukėme seniai nužudytus brolius iš duobių, plovėme jų purvinus kaulus dvaro tvenkiniuose. Moterys verkė, o šalia plaukiojo gulbės“, — Zita Paulauskaitė, „Saulutė“, 1992 m.

1950 m. sausio mėn. Rietavo rajono teritorijoje veikė šios partizanų grupuotės: Tverų partizanų kuopa, vadovaujama Gudeliausko-Ežio. Iėjo ir Žemaitijos apygardos „Šatrijos“ dalinys. Rietavo partizanų kuopa, 15 vyrų, vadas — Gečas-Tonis. Kvėdarnos partizanų būrys, 25 vyrai, vadas — Paulavičius-Rambynas. Būrys priklausė Kęstučio apygardai. Partizanų būrio „Kęstučio“ vadas Martavičius, kuris būrį prijungė Žemaitijos apygardai.

Klaipėdos saugumiečiai areštavo Paulavičius-Rambyną 4-to skyriaus skyrininką Žutautą-Aušrą. Tardomas Žutautas išdavė savo bendražygius. Remiantis jo parodymais, 1950 m. kovo mėn. čekistai apsupo ir nušovė 6 partizanus: Genį, Kažį-Ugnį, Vitę Antaną-Ažuolą-Girą, Grauslį Danielių, Grauslienę Marę, partizaną Žmoną, Grauslį Adomą ir Antaną Leoną.

Saugumo užverbuotas išdavikas „Ganas“ surado Rietavo valsč. Daugėdų miške 7 partizanus ir apie tai pranešė vyr. ltn. Kotkolovui. Kotkolovas pats nušovė Rietavo kuopos vadą psk. Sungailą Juozą-Ramutį. Kartu žuvo partizanoi Kelpša Kostas, vilkįs Lietuvos kariuomenės leitenanto uniformą, ir partizanas Varneckis, kilęs iš Plungės valsčiaus.

1953 m. partizaninis karas Žemaitijoje jau buvo beveik pasibaigęs. Didysis pasipriešinimas buvo paskandintas kraujuje. Rietavo miškuose dar slapstėsi kelios mažos partizanų grupelės, kurias sekiojo pulkai išdavikų, agentų, šiaip menku niekšelių. Jie, net neužverbuti saugumo, pastebėję, vienur ar kitur pasirodanti partizanus, lėkė į NKVD ir skundė, išdavinėjo savo buvusius kaimynus, pažįstamus, kartais net gimines. Vartant pageltusias TSRS saugumo komiteto ataskaitas, jų ištisus tomus, prieš akis versiasi šurpi prototybė, išdavė, išdavė, išdavė...

1953 m. Rietavo rajone slapstėsi 3 partizanų grupės: 1 grupė, vadovaujama Bagdono Povilo-Atlanto — 3 vyrai, 2 grupė „Pilis“, vadovaujama Jonušo Antano Vilko — 6-7 žmonės, 3 grupė, vadovaujama Stirbio Juozo Rolando — 3 žmonės.

„Atlanto“ grupės ieškant darbo NKVD agentai „Bružas“,

„Vladas“, „Ažuolas“, „Vytautas“, „Aras“ ir „Rosas“, plius nemažai kitų. Agentai pamažu surado partizanų ryšininkus ir padėjėjus: Bumblių Silvestrą, Sakalauską Praną, Verpetį Petrą ir Žlibinię Barbora. Šie visi buvo išduoti enkavedistams. Nustatę ryšininkus, per juos bandė surasti partizanus. Nepasisekus bandė iš ryšininkų užverbuoti išdavikus.

1953 m. kovo mėn. enkavedistai sunaikino „Pilies“ partizanų grupę. Balandžio mėn. iš Priekulės ir Šilalės rajono į Rietavo miškus pasitraukė „Vilko“ grupė, vadovaujama Jonušo Antano. Kartu „Vilko“ grupės įsijungė ir „Lukšto“ dalinys. „Vilko“ grupės ieškojo Rietavo NKVD agentai „Aras“ ir „Balandis“. Jie susitikdavo su kai kuriais „Vilko“ nariais ir turėjo puikią progą juos išduoti enkavedistams.

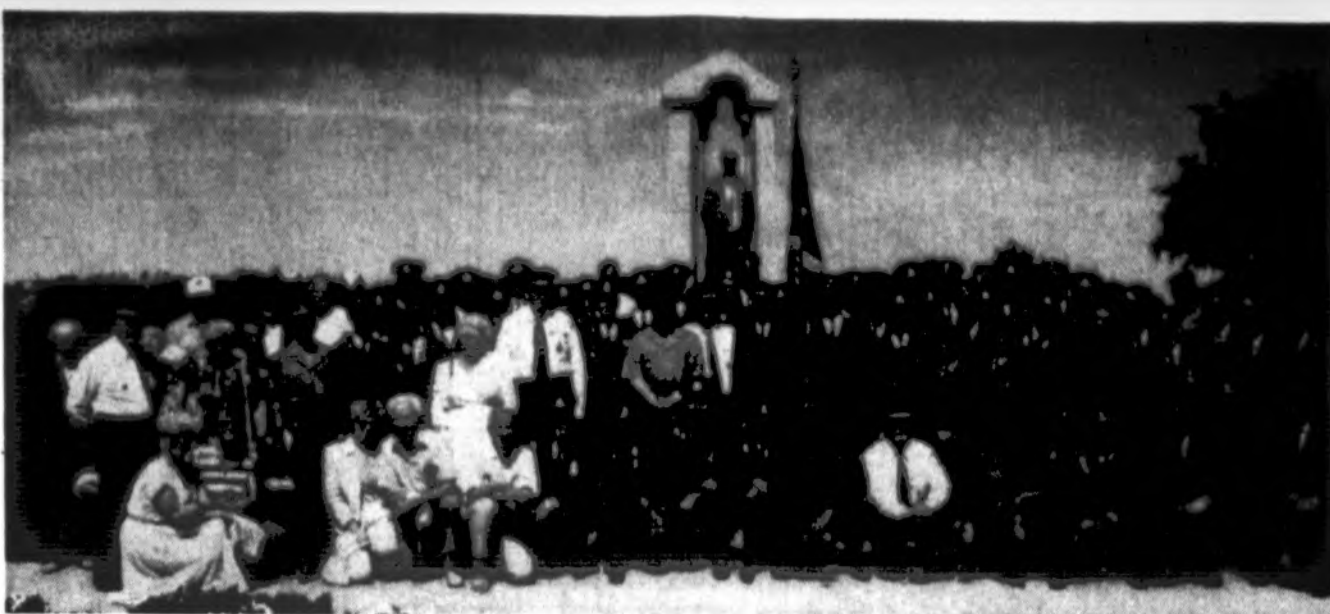
Saugumo agentų „Vasin“, „Lapo“, „Lukšto“ ir „Riškaus“ pastangomis ir buv. partizanų pagalbininko Kondrato iš Pribirkos kaimo išdavystės dėka sunaikinti likusieji Rietavo partizanoi.

KGB archyvai išryškina nepaprastą mūsų tautos išdavikę.

NKVD operatyvinė grupė 1950 m. spalio 7 d. Judeikių miškų masve sulaikė partizanų būrio narę Vaicikauskaitę Genę, gim. 1929 m., slapyvardė Milda. Ji tuoj pat viską išdavė apie savo būrį ir išvardino visus ryšininkus bei pagalbininkus, taip pat savanoriškai sutiko padėti smogti smūgį į „Vanago“ būrį. Spalio 21 d. Vaicikauskaitė asmeniškai vadovaujant, ryšininkės Normantienės sodyboje, Juodeikių kaime, sunaikintas „Vanago“ partizanų būrys. Žuvo būrio vadas Gendvilas Augustinas-Vanagas, partizanas Papievis Leonas-Saulis, Vaicikauskaitė Zenė-Aldona (išdavikės pusseserė). Su išdavikės pagalba sunaikinti likusieji būrio nariai.

Išdavikės Vaicikauskaitės, dabar NKVD duotos slapyvardės „Neimira“ veikimu užmegztas ryšys su partizanų vado Gorkino grupe. Spalio 30 d. „Neimira“ atvedė į NKVD rankas visą Gorkino grupę. Nušauti šie partizanoi: Jonušas Juozas, Leliūga Juozas, Grigola Kazys, Stonys, Kryževičienė Stefa. Suareštuoti „Vanago“ būrio ryšininkai ir rezervistai bei padėjėjai.

Bolševikų saugumas, norėdamas sunaikinti „Atlanto“ grupę, infiltruoja į partizanų tarpą agentą „Vytautą“, kuris ką tik buvo atleistas iš Raudonosios armijos. „Vytautui“ pagalbon pasiūstas jo brolis „Vladas“.

Prie vysk. Antano Baranausko paminklo Anykščiūose š. m. liepos viduryje susirinkę Lietuvos ir iš JAV atvykę šauliai. Nuotr. Jono Ivaškevičiaus

IR ŠVIESA, IR TIESA...

Žodis gali prazudyti, tačiau gali ir išgelbėti, ir būti šviesa tamsoje. Matyt, atmindami žodžio galią, iš Lietuvos pasitraukė vyskupai — arkiv. J. Skvireckas, vysk. V. Brizgys ir V. Padolskis — neužmiršo knygos reikšmės sunkiu išveiviams metu. Jau 1945 m. jie susirūpino „Naujojo mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus testamentu“ išleidimu, tačiau, ko gero, laikui bėgant, įsitikino, jog knygų leidyba — specifika, daug pastangų reikalaujanti veikla, kurią geriau pavesti specialiai tam įsteigta leidykla. Įsitikino — ir 1947 m. pasirodęs „Naujasis testamentas“ tapo pirmąja naujos leidyklos „LUX“ knyga.

„LUX“ galime priskirti prie antrosios išveivijos pokarinių leidyklų, pradėjusių savo darbą Vakarų Europoje apie 1947-1948 m. („Aufbau“, „Talka“), bangos. Leidykla buvo sumanyta kaip ribotos atsakomybės bendrovė (g.m.b.H.). Iš jos LTSC PLA saugomoje byloje esančių nuostatų projekto matyti, kad leidykla ketino spausdinti visų žanrų siulomą literatūrą jų sąskaita. Taip pat vyskupai turėjo patvirtinti 4-5 asmenų komisiją, tvarkančią leidyklos darbą. Komisija galėjo pateikti savo pastabas dėl siulomų rankraščių; esant reikalui konsultuotis su įvairių sričių žinovais, nustatyti atlyginimą už darbą bei spręsti, kam jį pavesti; pirkti, parduoti ir daryti kitus ūkinius sandorius. Leidinių kaina turėjo būti nustatoma, susitarus su vyskupais. Bene įdomiausias projekto punktas — komisija neatsako už ūkinį rezultata, tačiau savo darbuose

Partizanų ryšininkė Jasikaitė Stasė buvo bandoma užverbuoti, bet NKVD dokumentai nepažodo, ar jiems pasisekė ją užverbuoti. Kol kas nežinomas trijų brolių „Vytauto“, „Vlado“ ir „Antano“ pavardės, bet jų veikimu likviduoti paskutiniai Telšių apsk. partizanoi: Dumslytis Antanas ir Šakinis Kumas ir likusieji, kurių pavardės nežinomos. Beskaitant NKVD ir KGB archyvus, darosi liūdna, nes mūsų tauta pati išdavė savo didvyrius ir okupantų rankas. Prakeikimas tautai, kuri savo tarpe turėjo tokius bausius išdavikus — ar išdavikės — kaip Genė Vaicikauskaitė — „Neimira“.

IŠ TRAUKINIO GALIMA SKAMBINTI TELEFONU

Lietuvos greituosiuose keleiviniuose traukiniuose „Baltija“ ir „Pajūris“, kasdien kursuojančiuose tarp Vilniaus ir Klaipėdos, mobilaus ryšio NMT - 450 „Comlet“ bendrovė įrengė telefonus „Motorola“.

Dabar keleiviai iš traukinio gali paskambinti ir bet kuria Lietuvos vietoje. Iki spalio 1 d. tokiu telefonu nemokamai galės naudotis visi šiu traukiniu keleiviai. Po to šią privilegiją turės tik „liuksų“ vagonų keleiviai. Telefoniniu ryšiu už atitinkamą mokestį galės naudotis važiuojantys pirmos ir antros klasės vagonais.

elgiasi kaip geras ir sąžiningas šeimininkas.

Bet, pasikartosime, tai tik projektas, o gyvenimas paprastai diktuoja savo taisykles. Bendrovė buvo įregistruota Tiubingene 1948 m. birželio 15-tą ten gyvenusio dr. P. Karvelio pastangomis. Formaliais steigėjais buvo minėtasis dr. P. Karvelis, J. Sakas (Sakevičius) bei kunigai (vėliau gavę garbės kanaanų titulų) P. Juknevičius ir V. Zakarauskas. Iš jų tik tai P. Juknevičius ir J. Sakas rūpinosi leidykla.

Beje, nors leidykla buvo įregistruota 1948 m., tačiau pirmosios keturios jos knygos dienos šviesą išvydo 1947 m.; 1948 m. buvo išleistos trys, o 1949 m. — net septynios. Dar viena leidyklos parengta knyga — Maironio „Pavasario balsai“ — buvo išspausdinta 1952 m.

„LUX“, ko gero, viena retų (jei ne vienintelė) pokario išveivijos leidyklų, kurios vadovams neskaudėjo galvos dėl pelno. Vyskupai, per kan. dr. B. Končią gavę iš Amerikos vyskupų pinigų „LUX“ veiklos pradžiai, ir vėliau, kaip rūpestingai tėvai, neužmiršo į savarankišką gyvenimą išleisto vaiko — vis parūpindavo leidyklai pinigų. Kaip prisimena J. Sakas, tokiu atveju jau P. Juknevičiui tekdavo galvoti, kaip tuos pinigus pergabenti iš Konstancos, kur veikė „Caritas“. Beje, P. Juknevičius dar rūpinosi rankraščių parengimu spaudai, o J. Sakas — spausdintuvėmis, abu drauge — knygų platinimu bei kaip geriau panaudoti gautus pinigus. Labai, ypač po 1948 m. valiutos reformos Vokietijoje, gelbėjo tai, kad vyskupai pinigine parama parūpindavo tokiais visagaliais tuometu doleriais. Matyt, dolerio „kaltė“, kad nepaprastai sunkiais lietuviškai knygai 1949 m. „LUX“ išleido net septynias knygas.

Vis tik, kaip ir kiekvienos išveivijos leidyklos, taip ir „LUX“ istorijoje yra neiškių vietų. Ir, bene kebliausia problema, kiek „LUX“ išleido knygų? „Lietuvių enciklopedija“ nurodo, jog penkiolika. Mums pasisekė rasti septyniolika. Be to, iš LTSC PLA saugomos „LUX“ bylos matyti, kad leidykla išleido ir K. Bradūno poemą „Maras“. Tiesa, pačioje knygoje apie tai — nė užuominos. Tik kukli nuoroda, kad ji išspausdinta 1947 m. rudenį Bavarijoje rankraščių teisėmis... Dar viena „paslaptis“ knyga — Šv. Rašto VI knyga. LE jina minima kaip išleista, o leidyklos kataloge „Ir šviesa, ir tiesa mus žingsnius telydi“ — kaip spausdinama. Deja, kol kas pačios knygos nepavyko rasti. Jeigu ji buvo išleista, tada „LUX“ sąskaitoje devyniolika knygų.

Bet palikime ramybėje kiekvė ir dirstelkime į kokybę. Leidyklos repertuare vyrauja religinė literatūra. Net keturis leidinius parengė arkiv. J. Skvireckas. Tarp jų buvo jau minėtas „Naujasis mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus testamentas“, „Novena“ ir šv. Kazimiera“ bei dvi „Psalmių knygos“ laidos. Į

vienu jų buvo sudėtos Popiežiaus Bibliinio instituto profesorų ir hebrajų teksto ir lotynų kalba išverstos ir popiežiaus Pijaus XII 1945 m. paskelbtos psalmės bei arkiv. J. Skvirecko vertimas ir lietuvių kalba su paaiškinimais (panašu, kad tai buvo, jeigu ne pirmas, tai vienas pirmųjų šių psalmių vertimų iš lotynų kalbos Europoje). Kitoje „Psalmių knygos“ laidoje buvo tik psalmių vertimas ir lietuvių kalba su trumpu jų turiniu, be lotyniško teksto. Be to, „LUX“ išleido kun. F. Bartkaus parengtą maldaknygę „Būk mums malonus“ bei — atskirai — ištrauką iš jos „Liturginės šv. Mišios“.

Taip pat leidykla didelį dėmesį skyrė religinio pobūdžio visuomeninei — politinei literatūrai. Buvo išleistas vyskupo V. Brizgijo parengtas „Paskutiniųjų popiežių enciklikų ir Pijaus XII kalbų rinkinys svarbiaisiais žmonijos viešojo gyvenimo klausimais“, M. Krupavičiaus veikalas „Krikščioniškoji demokratija“, L. Rudolf „Trumpa pasauliečių dogmatika“ ir A. Hlond „Krikščioniškoji valstybinio gyvenimo dėsni“. Prie šios leidinių grupės iš dalies galima priskirti ir „Lietuvos valstybės 1922 konstituciją“.

Dar viena „LUX“ leidybinio darbo kryptis — grožinė literatūra: be minėtos K. Bradūno poemos „Maras“, ir Maironio „Pavasario balsų“ buvo išleista trečioji B. Brazdžionio poezijos rinktinė „Per pasaulį keliauja žmogus“ laida ir beletrizuoti A. Vaičiulaičio kelionės įspūdžiai „Italijos vaizdai“ (beje, ši knyga gavo Lietuvos rašytojų draugijos premiją).

„LUX“ parengė ir savo knygų katalogą „Ir šviesa, ir tiesa mus žingsnius telydi“. Be knygų leidykla dar leido ir žurnalą „Tėvynės sargas“.

Jau minėta, leidykla nerūpėjo pelnas. Juo labiau, kad kai kurios jos knygos buvo išplatintos nemokamai, kaip kad visas „Naujojo testamentu“ tiražas (12,000 egzempliorių). Beje, „LUX“ ir kitų leidyklų išsiskyryje ir rekordiniais išveivijai knygai tiražais. Taip, pavyzdžiui, F. Bartkaus parengta maldaknygė „Būk mums malonus“ pasirodė 10,000, o L. Rudlof „Trumpa pasauliečių dogmatika“ — 6,000 egzempliorių tiražu.

Reikia pažymėti ir leidyklos rūpestį poligrafine knygų išvaizda, jos buvo spausdinamos ant gero popieriaus, kas buvo gan reta pokario metais. „LUX“, matyt, finansiniu atžvilgiu geriausiai iš lietuviškų leidyklų pergyveno poreforminį sunkmetį. Tačiau ir ji negalėjo atsilaikyti prieš masinę lietuvių emigraciją, nusinešusią į užatlantę ir jos knygų skaitytojus, ir darbuotojus. 1950 m. leidykla baigė savo veiklą Europoje, tačiau dar kelis metus JAV išpardavinėjo atsivežtas savo knygų atsargas. Jos leidybinio darbo gulbės giesmė tapo su finansine kupa. P. Juro pagalba Romoje 1952 m. išspausdinta Maironio knyga „Pavasario balsai“.

Leidykla baigė savo dienas, o knygos — pasiliko, o jų neša šviesa ir tiesa, matyt, ne vienam išveivijai padėjo sunkią minutę.

ŽOLINĖS ATLAIDAI PAŽAISLYJE

Rugjūčio 15 d., Pažaislio vienuolyne buvo šventiami Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų — Žolinės atlaidai, 75-erių metų Lietuvos Šv. Kazimiero seserų kongregacijos sukaktuvės, duodami vienuolių įžadai ir atšventinta Marijos Aplanavimo bažnyčia. Iškilmėse dalyvavo Jo Eminencija kardinolas Vincentas Sladkevičius, vyskupai, marijonų vicegenerolas, kapucinų viceprovincijolas, kitų vienuolių kongregacijų kunigai ir seserys vienuolės.

Įvairių moterų vienuolių seserys, kunigai, pasauliečiai iškilminga procesija giedodami įžengė į bažnyčią. Pasak tėvo E. Merkio, SJ, vėl atidarytos šventyklos durys. Vysk. S. Tamkevičius pašventino bažnyčią. Seserys kazimierietės papuošė altorių drobulėmis, žvakėmis ir puokštėmis su ažuolų šakomis. Trys mergaitės buvo priimtos į kazimieriečių noviciatą. Joms buvo įteikta vienuolijos konstitucija ir medalis. Dvi seserys davė pirmuosius vienuoliškus įžadus: skaistumo, neturto ir klusnumo.

Pamokslą pasakė vysk. S. Tamkevičius. Jis pasveikino seseris vienuoles, kurios iškilmes atvyko ne tik iš Lietuvos, bet ir iš Čikagos. Aptarė moters vietą bei vertę visuomenėje. Pasidžiaugė, kad gausėja pašaukimų vienuoliškajam gyvenimui.

Į bažnyčią buvo atnešta Pažaislio Marijos skulptūra, šv. Kazimiero relikvijos ir bažnytinė vėliava — Stebuklingoji Švč. Dievo Motina Pažaislyje. Po šv. Mišių kardinolas suteikė iškilmingą palaiminimą. Buvo pasveikintos dvi seserys jubilančios 50 m. vienuolijoje gyvenusių ir viena 25-erių metų, praleistų vienuolyne, sukaktuvės.

Lietuvos Šv. Kazimiero seserų kongregacijos generalinė

vyresnioji sesuo Jonė priminė vienuolyno istoriją. 1920 m. spalio 2 d. vysk. P. Karevičius leido įteikti vienuolių. Tu pačių metų lapkričio 19 d. įsteigiamas Lietuvos Šv. Kazimiero vienuolijos noviciatas. „1948 m. per Žolinę paskutinį kartą nuskambėjo varpas“, kalbėjo vienuolyno vyresnioji.

Ji dėkojo kardinolui, paskatintiems reikalauti Pažaislio vienuolyno grąžinimo. Vytautui Landsbergiui, kuris, užimdamas valdžios postą, sudarė sąlygas atgauti vienuolyną, pasidžiaugė ta diena. Vienuolė supažindino su kazimieriečių tikslu: švietimas, auklėjimas. Pasak jos, kiekvienas galės vienuolyne surasti ramybės.

Pažaislio vienuolyno fundatorius Kristupas Zigmantas Pacas šią vietą pavadino Ramybės (Taikos) kalnu. Kazimierietė iš Čikagos, kongregacijos generalinė vyresnioji, seseris sveikino JAV ir Argentinos kazimieriečių vardu. Ji pastebėjo, kad Šv. Kazimiero seserų kongregacija įkurta JAV 1907 m. Ji sakė, kad nors vienuolyno pastatai buvo atimti, tačiau dvasios statiniai pasiliko tvirti.

Pažaislio vienuolynui viešnia padovanojo šv. Elzbietos paveikslą, nutapytą sesers kazimierietės ir kryželius su šv. Kazimiero simboliais. Tėvas E. Merkys perskaitė Lietuvos vyskupų konferencijos pirminko arkivysk. A. J. Bačkio sveikinimą.

Dar XVII a. vienuoliams — kamanduliams priklausęs Pažaislio architektūrinis ansamblis vėl sugrįžo į vienuolių — seserų kazimieriečių rankas. Pažaislio vienuolyno ansamblis turi visiškai simetrišką, meno istorijoje retai sutinkamą planą. Tai vienas iš pačių žymiausių baroko architektūros paminklų („Kauno laikas“, 08.18)

„Vaiko tėviškės namų“ direktorius Arūnas Urbaitis prie namelių komplekso.

Brangiai Motinai

A.†A.

ONAI LUTKUTEI PETRULIENEI

mirus, sūnui VYTAUTUI, marčiai MARIJAI, visai jų šeimai ir artimiesiems nuoširdžiai užuojautą reiškia

L.F.B. Tarybos nariai

A.†A.

Dr. RINGAUDUI BUDRIUI

mirus, giliai tebeliūdinčią žmoną ALDONĄ ir dukrą AUDRĘ, Pedagoginio Lituanistikos Instituto lektorę, nuoširdžiai užjaučia

Pedagoginis Lituanistikos Institutas

A.†A.

TOMUI BENDINSKUI

staiga mirus Lietuvoje, jo žmoną MARIJĄ, dukterį MILDĄ ŠATIENĘ, Pedagoginio Lituanistikos Instituto lektorę, ir jos šeimą Čikagoje, dukterį DANGUOLĘ bei sūnų GEDIMINĄ ir jų šeimą, gyvenančias Lietuvoje, ir kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučia

Pedagoginis Lituanistikos Institutas

Mimant dr. Marijos Gimbutienės mirties vienerių metų sukaktį, „Spindulio“, LB jaunimo ansamblio vadovė Dangolė Varnienė (viduryje) su Žilvė ir Rasa Gimbutaitėmis. „Spindulys“ minėjime atliko programą.

ČIKAGOJE IR APYLINKĖSE

Mažosios Lietuvos Rezistencinio sąjūdžio suvažiavimas įvyko Čikagoje pirmąjį rugsėjo savaitgalį. Suvažiavimo posėdžiui sekretoriauosi „Draugo“ redaktorė Irena Regienė.

Nuotr. Vytauto Jasinevičiaus

Nors rinkimai bus tik 1996 metais, bet jau matome spaudoje ir televizijoje, kad kandidatai į juos vazedoja, rikiuoti. Vienas kandidatas, kurį visi lietuviai turėtų rmti, tai yra Illinois Kongreso atstovas Richard Durbin. Jis ne tik visuomet rėmė lietuvių bei Lietuvos reikalus, bet taip pat yra mūsų tautos šaknų sūnus — jo motina gimusi Jurbarko. Richard Durbin kandidata atstovauja JAV Senate, kuriame jis atstovauja Illinois valstijai. „Lithuanian Americans for Durbin“ rugsėjo 15 d., tarp 7:30 ir 9:30 val. vak., Pasaulio lietuvių centre, Lemonte (14911 127th Str., Lemont, IL 60439). Priėmimo dalyvaus ir pats Richard Durbin. Atvykite, susipažinkite ir paremkite tikrą lietuvių draugą, kad jis ir toliau sėkmingai gintų Lietuvos teises JAV Senate.

Tauragės Lietuvių klubas ruošia metinį pasilinksminimą rugsėjo 17 d., sekmadienį ir netauragės 15 po vasaros karščių pasižmonėti, pabendrauti su seniais matytais draugais, susipažinti su dar nepažįstamais. Jeigu kam nusibazįstamais. Jeigu kam nusibazįstamais. Jeigu kam nusibazįstamais. Jeigu kam nusibazįstamais.

Šv. Kazimiero lituanistinė mokykla, veikianti Gary, Indiana, pradės naujus mokslus, ieško naujų mokinių ir visus skyrus — nuo pirmo iki aštuntojo. Ses. Janina Golubickis dosto įvairų bendrą kursą, surišant lietuvių kultūrą, istoriją ir kalbą. Pamokos skiriamos lietuviškai ir angliškai kalbantiems vaikams. Registruoti ir informacijos reikalais kreiptis: Kęstutis Pocius 219-287-9342.

Audrė Budrytė bus madų parodos „Rudens simfonija“ (PLC spalio 15 d.) komentatorė. Ji taip pat skaitys Algimanto Mackaus poeziją šį sekmadienį, rugsėjo 17 d., rengiamame poeto paminėjime Balzeko muziejuje.

x TRANSPAK praneša: „Olandijoje vykimoje septintoje tarptautinėje informacijos olimpiadoje, kurioje dalyvavo 210 moksleivių iš 51 pasaulio valstybės, dalyvavo ir Lietuvos komanda. Vilnietis Linas Medžiūnas apdovanotas vienu iš 20 aukso medalių, o dar 3 lietuviai apdovanoti bronzos“. Siuntiniai ir komercinės siuntos į Lietuvą. Maisto siuntiniai. **TRANS-PAK, 2638 W. 69 St., Chicago, IL 60629, tel. 312-436-7772.** (sk.)

x Poetas Algimantas Mackus bus prastint pristatant jo naują raštų knygą „Ir mirtis nebus nugalėta“. Redaktorius Virginijus Gasiliūnas peržvelgęs A. Mackaus kūrybos vertinimo istoriją, akt. Audrė Budrytė skaitys poeto eilių. Renginyje įvyks rugsėjo 17 d., sekmd. 4 v. p.p. Balzeko muziejuje, 6500 S. Pulaski Rd. Visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti. **Rengia Santara-Šviesa.** (sk.)

Eleanor Kasputis yra pirmoji kregždė, atskridusi į pagalbą beprisikeliančiam „Margučiu“ su 500 dol. čekiu, kad vėl būtų pradėtos transliuoti radijo laidos. Ši žymi vyčia organizacijos veikiama rugsėjo 17 d., sekmd. 4 v. p.p. Balzeko muziejuje, 6500 S. Pulaski Rd. Visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti. **Rengia Santara-Šviesa.** (sk.)

Atvykite į Lietuvių dieną rugsėjo 17 d., sekmadienį, pradedant 12 val. vidurdienį. Kur? Pasaulio lietuvių centro, Lemonte, sodelyje. Šventę ruošia JAV LB Viduryje. Šventę ruošia JAV LB Viduryje. Šventę ruošia JAV LB Viduryje. Šventę ruošia JAV LB Viduryje.

Vytauto Didžiojo šaulių rinktinė ruošia smagų rudeninį pasilinksminimą rugsėjo 16 d., 7 val. vak., Šaulių namuose Čikagoje, 2417 W. 43 Str. Kvietiami ne tik rinktinės nariai ir kiti šauliai, bet taip pat lietuviškoji visuomenė. Bus įvairių pramogų, vaišių, o šokiams gros visiems pažįstamais ir mėgstamas Kosto Ramanausko orkestras.

„Draugas“ remia Lietuvių operą, kuri — savo ruožtu — ateina ir dienraščiu į talką: Čikagos Lietuvių operos valdybos nariai, asmeniška išgydami bilietus, sudarė stalą į „Draugo“ pokylį, kuris bus (jau labai arti) rugsėjo 24 d. Martiniqne salėje.

Prel. Kazimieras Vasiliauskas, Vilniaus arkikatedros klebonas ir kunigų seminarijos rektorius, atvyko į Čikagą vadovauti Šiluvos atleidams Marquette Parke, Šv. M. Marijos Gimimo parapijoje. Rugsėjo 17 d., 11 val. r., jis aukos šv. Mišias Šv. Antano parapijos bažnyčioje, o po to parapijos mokyklos salėje susitiks su Cicero lietuviams. Kartu su prelatu pasirodys ir kitas svečias iš Vilniaus — sol. Danielius Sadauskas, kuris padainuos ir pagiedos lietuviškų muzikinių kūrinių.

Marquette National Bank taryba per pirmininką Paul M. McCarthy paskyrė po 25,000 dolerių paramą seselių kvietimiečių vadovaujamos institucijos Marquette Parke: Šv. Kryžiaus ligoninei ir Maria aukštesniajai mokyklai. Paul McCarthy prie savo dovanos iš banko pridėjo tokią pat sumą, paskirtą jo tėvo John F. McCarthy, Marquette National banko buvęs apdovanotas Motinos Marijos Kaupaitės žymeniu, paskirtu Maria aukšt. mokyklos direktorių vyks. John F. McCarthy yra įsitikinęs, kad Šv. Kryžiaus ligoninei ir Maria mokykla labai daug prisidėjo prie apylinkės gerovės, todėl vertos paramos. Ligoninės administratorius Mark Clement pareiškė, kad ši dosni auka padės ir toliau išlaikyti paslaugas, teikiamas apylinkės gyventojams, o Maria aukšt. mokyklos vedėja ses. Margaret Zalot, SSC, užtikrino, kad 25,000 dol. dovana bus paskirta įkurti stipendiją Marquette National banko vardu.

x Amerikos lietuvių televizijos steigėjai kviečia visus į pokylį š.m. rugsėjo 30 d., šeštadienį, 5:30 v. p.p. Jaunimo centro didžiojoje salėje. Pokylyje bus rodomos vyksiamų TV laidų ištraukos, vyks meninė programa. Po karštų pietų, šokiams gros Ričardo Soko orkestras. Bilietų teirautis tel. 708-969-6554 arba 708-749-0888. (sk.)

POPIETĖ ALGIMANTO MACKAUS PRISIMINIMUI

Jau praėjo truputį daugiau negu 30 metų nuo tragiškos poeto Algimanto Mackaus mirties (1964 m. gruodžio 28 d.). Nepaisant, kad jis amžinybėn išleliavo visai jaunais (32 m. amžiaus), jau buvo spėjęs „išpilitinti“ ne tik kaip poetas, bet ir publicistas, „Margučio“ žurnalo redaktorius, „Margučio“ radijo programų vedėjas ir t.t. Mackaus veiklos laukai buvo platūs ir juos čia keliais sakiniais neaprašysi.

Nors A. Mackus nuo pat atvykimo (arba jos kaimynystėje — Cicere), daugumas mūsų tautiečių jau spėjo primiršti jo darbus bei nuopelnus lietuvių visuomenėi ir kultūrai. Jau senokai čia buvo surengtas jo paminėjimas. Todėl su nemažu susidomėjimu reikia žvelgti į rugsėjo 17 d., 4 val. p.p., Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje ruošiamą Algimanto Mackaus prisiminimą, kurį organizuoja „Santara-Šviesa“.

Pasitaikė gera proga, kad Čikagon iš Vilniaus atvyko kienas didžiausių A. Mackaus kūrybos žinovų — Virginijus Gasiliūnas, kuris spaudai parengė praėjusių metų pabaigoje Lietuvos išpūsdintą ir „Vagos“ leidyklos išleista ganėtinai pilną A. Mackaus raštų rinkinį — „Ir mirtis nebus nugalėta“ (turintį 734 puslapius).

Šis Vilniaus un-tė lietuvių literatūrai baigęs mokslinius nuotat savo jaunystės labai domėjosi A. Mackaus kūryba, kurią, kaip ir kitų išėivinių kūrėjų raštus, persirašinėdavo ranka iš įvairiais būdais Lietuvos pakliuvusių knygų. V. Gasiliūnas šiems uteno pakviestas skaityti paskaitą apie A. Mackų 42-me „Sviesos-Santaros“ suvažiavime rugsėjo 10 d., jo tema „Algimantas Mackus — tarp raiškos ir saviraiškos“, kuri buvo daugiau diskusinis pobūdis. Buvo minčių, kad A. Mackų reikėtų pagerbti ir Čikagoje. Tuomet buvo sugalvota prisiminimo popietė rugsėjo mėn. 17 d. Balzeko lietuvių kultūros muziejuje.

Balzeko lietuvių kultūros muziejaus popietėje svečias iš Vilniaus duos visiškai skirtingą paskaitą, kurią norėtų pavadinti „Iš Algimanto Mackaus kūrybos vertinimo ir teorijos“. Čia bus peržvelgtas visas A. Mackaus kūrybinis laikotarpis, pažiūrėta į periodą nuo A. Antanaitės, „pasišaipymo“ iki „Chapel B“ laikų. A. Mackaus kūrybą skaitys akt. Audrė Budrytė.

Reikia pasakyti, kad paskaitininkas V. Gasiliūnas yra dar jaunas vyras — kuomet A. Mackus mirė jam tebuvo tik dveji metai amžiaus. Ilgoką laiką jis buvo „Vagos“ leidyklos redaktoriumi ir tik visai neseniai tapo Sauliaus Žuko vadovaujamos „Baltų lankų“ leidyklos vyr. redaktoriumi. Būdama Čikagoje, V. Gasiliūnas tebesidarbuoja: kalbina A. Mackų pažinėjus, norėdamas sukaupti medžiagos dar vienai knygai apie žymų, bet anksti mus palikusį poetą. (eš.)

„Lituanicos“ futbolo komanda šį sekmadienį, rugsėjo 17 d., 3 val. p.p., Lemonto aikštėje žais prieš „Columbus“ vienuolike.

V Pasaulio lietuvių sporto žaidynes vaizduojanti video juosta bus rodoma penktadienį, rugsėjo 15 d., 7 val. vak., Jaunimo centro kavinėje. Bus galima išgyti ir tos video juostos kopijų. Programą organizuoja JC Moterų klubas. Video juosta paruošė vilnietis filmuotojas Viktoras Kapočius, o ją parūpino žurn. Edvardas Šulaitis.

Poetas Algimantas Mackus su tėvais, Jonu ir Marcelė, ir dėde Alfonsu Gailiumi (apačioje) 1945 metais Wuerzburge, Vokietijoje. Jie visi, išskyrus motiną, jau mirę. Motina, kuri jau peržengusi 90 metų amžiaus ribą, dalyvaus savo sūnaus Algimanto paminėjime rugsėjo 17 d. Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje. Nuotr. iš E. Šulaičio archyvo

GAUSI TALKA DRAUGO FONDUI

„Draugas“ turi daug draugų ir rėmėjų, todėl su jų talka gyvoja ir Draugo fondas. Kai ateina Draugo fondo lėšų telkiniai, kai reikia išsiųsti 5,000-6,000 laiškų visiems „Draugo“ laikytojams, tie gerieji talkininkai gausiai suvažiuoja į tėvų marionų vienuolyno erdvį ir visas darbas trunka tik 3-4 valandas, zinoma neskaitant viso siuntimo paruošimo, pašto maišų supapravimo, kuri atlieka nepaamainomas talkininkas Antanas Valavičius.

Draugo fondo rugsėjo 11 d. susirinko net 23 mieli talkininkai, linkėdami, kad tie laiškai, lyg tos darbdėcios bitutės, atneštų daug „medaus“ į Draugo fondą.

Į talką net iš Beverly Shores, IN, atvyko Jonas ir Natalija Vazneliai. Gausis būrys iš Cicero: Olimpija ir Mindaugas Baukai, N. Sodeikienė, A. Šulaitienė ir Raimundas Rimkus. Gausi ir Salomėjos Daulienės suorganizuota Brighton Parko „komanda“ iš „kapitonės“ S. Daulienės, K. Daulio, Vytauto Dijoko, Ritos Darienės, Alekso Smilgos, Onos Gradinskienės ir A. Vyšniausko. Subėgo ir Marquette Parko atstovai — Aldona Šmulkštienė, Vaclovas Momkus, Viktorija Valavičienė, Antanas Valavičius, Algirdas Čepėnas, Dalia Siutilienė ir Gintarė Siutilaitė — abi neseniai iš Lietuvos. Priemarnius reprezentavo: Ona Pažarniukienė, Marija Remienė, visiems paruošė užkandžius ir Bronius Juodelis, sukviets šią talką Draugo fondui.

Draugo fondo rudens talkininkai jau iškeliavus ir vakcininkams tariame nuoširdų acū. Nuoširdžia padėką Draugo fondas tars visiems, kurie atsilieps ir rudens įvaus laiškus.

Br. Juodelis

IŠ ARTI IR TOLI

SIMFONIJA PAGAL „IEŠKANČIOJO PĖDSAKIJŲ“

Kompozitorius Benjaminas Alekna sukūrė simfoniją mišriam chorui su solistais pagal Kęstučio Trimako evangelinius mąstymus „Iėskančiojo pėdsakij“, kuriuose vaizduojamas Jėzus kaip ieškandysis. Vien klavyras apima 846 gaidų puslapius. Atliekami orkestracijos darbai: variantai — su vargonais ir simfoniniu orkestru. Sovietinės okupacijos laikais Benjaminas Alekna desimt metų kalėjo Sibire. Jis priklauso Lietuvos kompozitorių sąjungai. Šiais metais Lietuvoje buvo išspausdinta Kęstučio Trimako „Iėskančiojo pėdsakij“ trečioji laida.

UNIVERSITETO RĖMĖJAI

Jau treji metai Julija ir Emilis Sinkiai iš Los Angeles, CA, remia Vytauto Didžiojo universitetą Kaune. Jie paaukojo 75,000 dolerių universiteto bibliotekai kompiuterizuoti. Šių lėšų pagalba sėkmingai įrenginama bibliotekos kompiuterizavimo sistema, numatomas išėjimas per Lietuviškąją LITNET'į tarptautinę INTERNET sistemą, leidžiančią susijungti su Europos bibliotekos Bendrojoje skaitykloje įvyko mecenatų Julijos ir Emilio Sinkių pagarbimas, kuriam vadovavo, iš JAV atvykęs, prof. Algirdas Avizienis.

PIANISTĖ KONCERTAVO LIETUVOJE

Esame pripratę, kad į JAV atvyksta įvairaus lygio muzikai koncertuoti lietuvių ir amerikiečių publikai, bet š.m. rugsėjo pradžioje Vilniuje, Menininkų

rūmuose suruoštas pianistės Aldonos Kepalaitės, gyvenančios JAV, koncertas. Pianistė A. Kepalaitė taip pat koncertavo savo gimtojo Kauno miesto publikai, Seredžiaus vidurinėje ir Varėnos muzikos mokykloje. Koncertuoti numatoma iš Amerikos pakviesti ir pianistą Antaną Smetoną, kurio koncertai ruošiami spalio mėnesį.

KRIKŠTYNOS

Renatos Nelsaitės ir Raimundo Paulių dukrelė Erika Katarina buvo pakrikštyta Šv. Kazimiero bažnyčioje, Paterson, NJ. Krikšto sakramentą jai suteikė klebonas prel. Antanas Bertušius. Erika Katarina turi broliuką Viktorą, kuris jau sulaukęs ketverių metų — kalba ir dainuoja lietuviškai. Jaunoji Paulių šeima yra uoliai įsijungę į Šv. Kazimiero parapiją, nors gyvena gan toli nuo jos. Jie taip pat prenumeruoja ir skaito lietuvišką spaudą.

LIETUVIŲ DIENOS KALIFORNIJOJE

Los Angeles apylinkė ruošia „Lietuvių dienas“ rugsėjo 30 d. ir spalio 1 d. Šv. Kazimiero parapijos patalpose. „Lietuvių dienos“ yra pastoviai skelbiamos Los Angeles miesto renginių kalendoriuje; miesto kultūriniai reikalų taryba pamaš šventės išlaidoms padengti. Parapijos kiemas tomis dienomis mirga įvairiaspalvų lankytuju minia, kuri kitaip gal niekada nesužinotų apie gintaro ir lino šalį ir tos šalies vaistingus, dainuojančius žmones. Gera proga taip pat įvairių sugebėjimų kūrybos darbus išvysti pripažinti. Pagarba už visa tai priklauso šventės rengėjams: L.A. apylinkės Lietuvių Bendruomenėi ir jos sumaniai darbdėciai, pasišventusiai valdybai.

SVŠ

Marquette National banko tarybos pirm. (iš kaires) Paul M. McCarthy įteikia du 25,000 dol. čekius Šv. Kazimiero seserų generalei vyresniajai ses. Marilyn Kuzmickus, Maria aukštesniosios mokyklos vedėjai ses. Margaret Zalot ir Šv. Kryžiaus ligoninės administratoriui Mark C. Clement. Nuotr. Bruce Powell